

	Генерални коментар којим се тражило продужење рока за за јавну расправу и достављање коментара на Предлог програма због новогодишњих и божићних празника није прихваћен јер се јавна расправа за Предлог програма већ једном спроводила у периоду 16. септембра до 5. октобра када је и тај рок био продужен јер је документ био много обимнији. Предлог програма је коригован, сажет, јавна расправа поновљена, због чега сматрамо да је рок од 20 дана довољно дугачак да се Предлог програма сагледа и доставе коментари благовремено. Поред тога, постоје и утврђене обавезе да Влада усвоји програм до краја јануара 2022. године због чега је неопходно оставити примерен рок министарствима како би могли да доставе мишљења на исти.		
	Учесник у јавној расправи: ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
1.	Узимање у обзир Нацрта стратегије управљања пластиком у Републици Србији до 2030. године у пакету циркуларне економије, приликом израде финалних предлога програма управљања отпадом у Републици Србији за период од 2022. до 2031. године и развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024.	Не прихвата се. Не може се узети у обзир документ који није званично усвојен. Управљање пластиком је у Програму управљања отпадом обухваћено у оквиру посебних токова отпада. Детаљније активности ће бити утврђене у акционом плану за спровођење Програма.	
2.	ПРИМЕДБА 1. У одељку 13. ЛИСТА ПРОПИСА КОЈЕ ТРЕБА ИЗМЕНИТИ ИЛИ УСВОЈИТИ РАДИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА, став 2, алинеја 18. мења се и гласи: „Правилник о техничким и другим захтевима за пластичне кесе са адитивом за оксидациону разградњу и биоразградњу, о оцењивању усаглашености и условима које мора да испуни именовано тело потребно је изменити и ускладити	Не прихвата се. Активности ће бити разрађене кроз Акциони план за спровођење Програма. Транзициони период ће бити усклађен са ЕУ и дефинисан изменом Правилника.	

	с постојећом регулативом ЕУ с транзиционим периодом за примену од 24 месеца.“		
3.	ПРИМЕДБА 2. У одељку 13. ЛИСТА ПРОПИСА КОЈЕ ТРЕБА ИЗМЕНИТИ ИЛИ УСВОЈИТИ РАДИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА, став 2, после алинеје 18. додаје се алинеја 19. која гласи: „Правилник о техничким и другим захтевима за пластичне кесе за ношење и о оцењивању усаглашености (који треба усвојити).“	Прихвата се	- Правилник о техничким и другим захтевима за пластичне кесе за ношење и о оцењивању усаглашености
4.	У складу са нацртом Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом извршене су измене назива планских докумената (Члан 9.). Стратегија управљања отпадом је замењена у нацрту са новим називом планског документа „Програм управљања отпадом (са Програмом превенције стварања отпада)“. У Члану 10. Закона о управљању отпадом („Сл.гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018-др.закон), а и у Нацрту, у ставу 2. дат је садржај Стратегије односно Програма. Садржај предлога Програма управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године није у потпуности усклађен са Чланом 10. и Чланом 11. Закона, а и нацрта Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом. Уочено је да предлог Програма са Националним планом не садржи : - Критеријуме за одређивање локације нових постројења за поновно искоришћењеи/или одлагање отпада (Члан 11. став 1. тачка 5.)	Не прихвата се. У питању је Програм, а не Национални план. Предвиђено је Програмом доношење Уредбе о критеријумима за одређивање локације нових постројења за поновно искоришћењеи/или одлагање отпада, што ће бити детаљно планирано Акционим планом. Такође, Акционим планом ће бити планирано и решење депонија контаминираних историсјким отпадом.	

	- Податке о депонијама контаминираним историјским отпадом и мере за њихову санацију (Члан 11. став 2. тачка 10.) Уочено је да предлог Програма управљања отпадом не садржи Програм превенције стварања отпада. Закључак: Измењен је назив стратешког документа, садржај стратешког документа је остао исти. Ускладити садржај предлога Програма управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године са законским захтевима (Члан 10. и Члан 11).		
5.	ПРИМЕДБА: Одељак 2. ПЛАНСКИ И РЕГУЛАТОРНИ ОКВИР, Поглавље 2.1. Оквир јавне политике у ЕУ и на међународном нивоу, у реченици на страни 7: Директива 2008/98/ЕС Европског Парламента и Савета о отпаду – Оквирна директива о отпаду је ставила одређене, раније усвојене, директиве ван снаге и прописала следеће одредбе од значаја за даљи развој у управљању отпадом, у делу набрајања је и алинеја „обавезу прибављања дозволе за управљање отпадом и вођења регистра издатих дозвола“; Предлог: Потребно је додати „уз могуће изузетке за одлагање сопственог неопасног отпада на месту производње“.	Прихвата се (Члан 24. Директиве ЕУ о отпаду)	- обавезу прибављања дозволе за управљање отпадом и вођења регистра издатих дозвола уз могуће изузетке за одлагање сопственог неопасног отпада на месту производње и за искоришћење отпада;
6.	ПРИМЕДБА: Поглавље 2.1. Оквир јавне политике у ЕУ и на међународном нивоу, у реченици на страни 11: Директива 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама је ступила на снагу 2011. године. Њеним усвајањем практично су престала да важе предходне директиве. Она сада обухвата седам директива.“	Прихвата се	Директива 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама је ступила на снагу 2011. године. Она обухвата седам претходних директива - Директиву о интегрисаном спречавању и контроли загађивања

	Предлог: Брисати реченицу: „Њеним усвајањем <i>практично</i> су престала да важе предходне директиве“ или треба у начелу разјаснити на шта се тачно мисли под „практично“. Потребно је навести које тачно директиве обухвата.		1996/61/ЕС, Директиву о великим постројењима за сагоревање 2001/80/ЕС, Директиву о спаљивању отпада 200/76/ЕС, Директиву 1999/13/ЕС о постројењима у којима се користе испарљива органска једињења, Директиву о отпаду из индустрије титан-диоксида 78/176/ЕЕС, СЕВЕСО Директиву 2012/18/ЕУ, Директиву о испарљивим органским једињењима у бојама 2004/42/ЕС и 2010/79/ЕУ. Примена најбољих доступних техника је обавезујућа и у управљању отпадом. Оно што је потребно истаћи у вези са овом директивом, а односи се на област управљања отпадом, је да је листа активности и постројења у управљању отпадом који подлежу обавези прибављања интегрисане дозволе проширена. Такође, спаљивање отпада је у потпуности дефинисано Прилогом 6. ове директиве
7.	ПРИМЕДБА: Поглавље 3.3. „Индустријски и опасан отпад“, под поглавље 3.3.1. „Врсте и количине индустријског и опасног отпада“.	Прихвата се	Индустријски отпад јесте отпад из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина

	Предлог: Разјаснити шта се мисли под индустријским отпадом, а шта под опасним отпадом, из разлога што из предлога следи да опасан отпад није само индустријски него и комунални, а да се под индустријским подразумева сав отпад (опасан, неопасан и инертан).		из рудника и каменолома, док је опасан отпад онај отпад који по свом пореклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика утврђених посебним прописима, укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован.
8.	ПРИМЕДБА: Подпоглавље 3.3.1. „Врсте и количине индустријског и опасног отпада“, реченице: „Термоенергетски објекти су највећи произвођачи отпада. Пепео, шљака и прашина из котла заједно са летећим пепелом од сагоревања угља који у Каталогу отпада имају ознаку 10 01 генерисани су у количини од 7,78 милиона t, односно чине 81% укупне количине произведеног отпада.“ Предлог: Разјаснити у односу на који тачно отпад се односи податак од 81%.	Прихвата се	Привредни субјекти извештавају Агенцију за заштиту животне средине о отпаду који производе у току своје делатности и начину поступања са произведеним отпадом. Према подацима Агенције за заштиту животне средине, у Републици Србији је 2020. године створено укупно 9,57 милиона t отпада, од чега приближно 68.000 t опасног отпада. Термоенергетски објекти су највећи произвођачи отпада. Пепео, шљака и прашина из котла заједно са летећим пепелом од сагоревања угља који у Каталогу отпада имају ознаку 10 01 генерисани су у количини од 7,78 милиона

			t, односно чине 81% укупне количине произведеног отпада.
9.	ПРИМЕДБА: Подпоглавље 3.3.1. „Врсте и количине индустријског и опасног отпада“, реченица: „Отпади од прераде шљаке из индустрије гвожђа и челика представљају највеће количине одложеног отпада и отпада подвргнутог поновном искоришћењу“ Предлог: Није у складу са претходном реченицом: „Пепео, шљака и прашина из котла заједно са летећим пепелом од сагоревања угља који у Каталогу отпада имају ознаку 10 01 генерисани су у количини од 7,78 милиона t, односно чине 81% укупне количине произведеног отпада.“ Такође, није дат податак који удео отпада из индустрије гвожђа и челика је поновно искоришћен. У овом подпоглављу уопште није дат неки податак за отпад из металургије обојених метала (индексни бројеви од 10 03 до 10 08) па ни за бакар, нити за отпад из коинсинерације отпада (индексних бројева од 10 01 14 до 10 01 17).	Прихвата се делимично. Подаци су дати по групама из Каталога отпада и сматрамо да овде није потребна детаљнија анализа.	Отпади од прераде шљаке из индустрије гвожђа и челика из 10 02 такође чине велике количине одложеног отпада и отпада подвргнутог поновном искоришћењу.
10.	ПРИМЕДБА: Подпоглавље 3.3.1. „Врсте и количине индустријског и опасног отпада“, реченица: „Летећи пепео од сагоревања угља се може искористити у грађевинарству, уместо да се одлаже на депоније (Извештај о стању животне средине 2020, 2021.).“ Предлог: Треба додати извоз гипса, и његов статус као нуспроизвода.	Прихвата се	Летећи пепео од сагоревања угља се може искористити у грађевинарству, уместо да се одлаже на депоније. Тренутно се предаја летећег пепела врши за потребе производње цемента. Извозе се одређене количине гипса из процеса одсумпоравања, који има статус нуспроизвода.

	Није наведено колико се ово заиста може очекивати, тачније колике количине су до сада коришћене за уградњу у путеве који су изграђени последњих година, и треба унети разлоге што ово није случај и поред захтева произвођача отпада (односно да ли постоји икаква одредба у закону или подстицајна мера за ово). Тренутно се предаја врши за потребе производње цемента али ти капацитети су ограничени па се не може очекивати повећање количина летећег пепела за предају цементарама.		
11.	ПРИМЕДБА: 3.4. Посебни токови отпада 3.4.1. Врсте и количине посебних токова отпада Амбалажни отпад – Нису наведене тачне вредности у Табели 3.14. Амбалажни отпад који су као рециклиран пријавиле колективне шеме, у тонама (Извор: Агенција за заштиту животне средине, годишњи извештај) и у Табели 3.15. Амбалажни отпад који су као поново искоришћен пријавиле колективне шеме, у тонама (Извор: Агенција за заштиту животне средине, годишњи извештај), као ни у самом тексту. Потребно је навести податке према званичним извештајима Агенције за заштиту животне средине. У Програму се наводи ретроактивно обрачунавање степена достизања општих и специфичних националних циљева за Републику Србију у 2020. години који није базиран нити утемељен на било ком важећем законском документу који је усвојен и био обавезан да се примени. На овај начин Програм приказује вредности које могу довести у заблуду испуњење прописаних и важећих циљева. Такође, у самом	Прихвата се	У 2020. години на тржиште Србије стављено је 362.236,7 t амбалаже. Количина преузетог амбалажног отпада у 2020. години од 226.020,8 t је предата на поновно искоришћење, од чега је 216.711,2 t амбалажног отпада рециклирано.

програму нигде није представљена нова методологија која је коришћена и како је примењена према законској регулативи РС. Касније у тексту Програма се нигде не наводи како и на који начин ће се кренути са применом нове методологије обрачунавања и на који начин ће се прилагодити систем обавеза. Такође, у тексту се објашњава да на основу Специфичног плана имплементације Директиве о амбалажи и амбалажном отпаду постигнути су утврђени циљеви за папир и картон, пластику и дрво, док за стакло и метал циљеви за рециклажу и поновно искоришћење нису постигнути. **Није јасно на које циљеве се ова тврдња односи, па може довести у заблуду у односу на тренутно важеће испуњене законских одредби.**

Табела 3.13. Количине амбалаже које произвођачи/увозници/пониоци стављају на тржиште (Извор: Агенција за заштиту животне средине, годишњи извештаји)

Врста	2017.	2018.	2019.	2020.
Пластика	94.098	92.765	92.807	91.265
Дрво	77.805	77.092	76.971	77.366
Метал	14.599	15.682	16.956	17.948
Стакло	56.766	55.430	62.009	52.324
Папир и картон	113.889	117.298	122.034	122.660
Остало	762	688	752	673
УКУПНО (t)	357.919	358.955	371.529	362.236

Табела 3.14. Амбалажни отпад који су као рециклиран пријавиле колективне шеме, у тонама (Извор: Агенција за заштиту животне средине, годишњи извештаји)

Врста	2017.	2018.	2019.	2020.
Пластика	25.577,9	29.820,81	34.747,9	30.738,6
Дрво	17.874,5	20.705,25	27.743,7	25.155,9
Метал	6.515,4	7.103,25	12.181,7	13.980,5
Стакло	103.900,3	110.859,07	118.253,9	115.975,6
Папир и картон	17.966,3	20.462,14	25.608,8	30.723,1
Остало	12,5	5,28	126,6	137,5
УКУПНО (t)	171.846,8	188.955,8	218.662,6	216.711,2

Табела 3.15. Амбалажни отпад који су као поново искоришћен пријавиле колективне шеме, у тонама (Извор: Агенција за заштиту животне средине, годишњи извештаји)

Врста	2017.	2018.	2019.	2020.
Пластика	35.855,74	41.722,07	44.631,7	39.974,8
Дрво	17.874,46	20.705,25	27.743,7	25.155,9
Метал	6.515,39	7.103,25	12.181,7	13.980,5
Стакло	104.156,50	110.859,07	118.253,9	116.049,1
Папир и картон	17.966,28	20.462,14	25.608,8	30.723,1
Остало	24,91	5,28	126,6	137,5
УКУПНО (t)	182.393,28	200.857,1	228.546,4	226.020,8

На основу Специфичног плана имплементације Директиве о амбалажи и амбалажном отпаду закључено је да укупна маса амбалажног отпада која се налази унутар тока комуналног отпада износи око 240.000 t суве фракције, од чега се само неколико десетина хиљада одвојено сакупљају. Будући да се амбалажни отпад из комерцијалних и индустријских токова лакше сакупља (није контаминиран, велике су количине на једном месту), он тренутно чини највећи део пријављених количина.

			Међутим, у наредном периоду, све виши циљеви рециклаже и поновног искоришћења усмериће активности колективних оператера и на амбалажни отпад из домаћинства, претпостављајући да је удео ова два тока 60% у домаћинству, а 40% у комерцијалном току.
12.	ПРИМЕДБА: 3.4.3. Постојећа инфраструктура за третман и одлагање посебних токова отпада Наведени описи постројења за рециклажу треба допунити са што реалнијом сликом, узимајући у обзир све врсте третмана у РС. Конкретно, тврдња да се отпадни папир, а посебно картон, углавном рециклира у РС, није истинита, јер као што је наведено у табелама више од половине сакупљеног отпада се извезе, док се са друге стране папир увози како би фабрике могле да задовоље своје капацитете. Увидом у званичне податке Агенције за заштиту животне средине, није јасно како се дошло до селекције и наведених вредности у главној инфраструктури за управљање отпадом тј. Табела 3.21. Главна постојећа инфраструктура за управљање отпадом у РС, с обзиром на број издатих дозвола за третман и фирми које реално послују.	Прихвата се	Отпадни папир, а посебно картон, се рециклира у Републици Србији, капацитета више од 85.000 t, а значајне количине отпадног папира се извозе. Истовремено, знатна количина отпадног папира се увози ради рециклаже. Нема потреба за додатним капацитетима. Табела 3.21. је избрисана.
13.	ПРИМЕДБА: 3.5. Постојећи економски и други инструменти за управљање отпадом	Прихвата се	Пасус је избрисан

	Нејасно је на коју врсту производа којим је истекао рок се планира систем депозита.		
14.	ПРИМЕДБА: Тачка 3.5. Постојећи економски и други инструменти за управљање отпадом - Накнаде за пружање услуга у управљању комуналним отпадом Предлог: У делу текста: “накнаде се израчунавају по квадратном метру стамбене или пословне површине” треба да стоји: „Накнаде се израчунавају према стварној количини генерисаног отпада.“	Не прихвата се. У тексту се наводи се садашње стање.	
15.	ПРИМЕДБА: 3.8.2. Индустијски и опасан отпад У делу Програм у коме се наводи „Према прогнозама, очекује се да ће се 2030. године на тржиште у Србији пласирати око 600.000 t амбалаже... Може се претпоставити да сва амбалажа која се пласира на тржиште у одређеној години постане амбалажни отпад исте године.	Не прихвата се. За потребе процене може се прихватити претпоставка да сва амбалажа која се пласира на тржиште у одређеној години постане амбалажни отпад исте године.	
16.	ПРИМЕДБА: Подпоглавље 5.1, одељак Начело хијерархије управљања отпадом, реченица: „Такође се морају узети у обзир општи принципи заштите животне средине, као што су принцип предострожности и одрживости, техничка изводљивост и економска одрживост, заштита ресурса, као и општи утицај на животну средину, здравље људи, економију и социјални аспект. У посебним случајевима можда ће бити потребно одступити од строге хијерархије како би се ускладили са другим кључним принципима. На пример, за отпад који садржи POPs (садржај POPs изнад „доње границе” како је	Прихвата се	6.2.6. Збрињавање осталог индустријског отпада За промовисање већег искоришћења летећег пепела, потребно је унапредити пропис о престанку статуса отпада који обезбеђује критеријуме квалитета. Такође се потребно развити механизме подстицаја и обавезујућих механизма за коришћење при изградњи путева.

	дефинисано у смерницама Стокхолмске конвенције или релевантној регулативи), предност се даје другом третману којим се уништава или мења садржај POPs (нпр. спаљивање) у односу на рециклажу.“ Предлог: Потребно је додати пример, сувог летећег пепела за који је потребно развити механизме подстицаја, и обавезујућих механизма за уградњу путеве, што је нарочито сад битно због фазе интензивне изградње путне мреже.		
17.	ПРИМЕДБА: 5.1. Општи циљ Начело близине и регионалног приступа управљању отпадом Програм је предвидео да се отпад треба третирати или одлагати што је ближе месту настанка, тј. у регији у којој је настао, како би се избегли нежељени утицаји транспорта на животну средину. Избор локације за постројење за третман и/или поновно искоришћење и/или одлагање зависи од локалних услова и околности, врсте и количине отпада, начина транспорта и одлагања, економске одрживости, као и могућег утицаја на животну средину. Регионално управљање отпадом обезбеђује се развојем и применом регионалних стратешких планова у складу са Програмом, заснованим на европском законодавству и националној политици. Међутим, овим освртом није дата ни једна законска или економска мера која ће подржати нашу рециклажну индустрију. Један од примера је да су две највеће фабрике за рециклажу папира и картона улагањима у претходном периоду достигле капацитете који	Не прихвата се. Економске мере ће бити детаљно дефинисане кроз Акциони план за спровођење Програма.	

	изискују нове количине отпадног папира и картона које тренутно увозе са других тржишта. Са друге стране, ситуација је да тај отпад постоји на нашем тржишту, али се извози или одлази на депонију. Извоз и увоз отпада, када на локалу постоји могућност рециклаже у значајној мери утичи на загађење животне средине, пре свега ваздуха и повећа емисије CO ₂ , због потрошње горива.		
18.	ПРИМЕДБА: 5.2. Посебни циљеви За остваривање општег циља Програма утврђују се следећи: Посебни циљ 1: - повећање стопе рециклаже комуналног отпада на укупних 25% по маси до 2025. године и 35% до 2030. године; - повећање стопе припреме за поновну употребу и рециклажу комуналног отпада на минимално 55% по тежини до краја 2025. године и минимално 60% по тежини до краја 2030. године - до краја 2029. године успостављено одвојено сакупљање бар за папир, метал, пластику, стакло и текстил - повећање стопе рециклаже папира и картона на 25% до 2025. године и 35% до 2029. године; - смањење одлагања отпада на несанитарне депоније на 0% до 2034. године. Посебан циљ 3: - повећање покривености система одвојеног сакупљања амбалажног отпада на 100% до 2028. године	Не прихвата се. Потпуно остваривање циљева је после успостављања одвојеног сакупљања. Такође 2029. година је крајњи рок за потпуно успостављање одвојеног сакупљања, а и успостављање сакупљања и остваривање циљева ће се дешавати паралелно, није могуће да се настави тек после 2029. године. Дакле, 2025. година приказује пресек за остваривање циљева у којој се прати поступност повећења стопа рециклаже	

• рециклирање масеног удела целокупног амбалажног отпада од 65% до 2025. и 70% до 2030. године о 50% тежине за пластику до 2025. и 55% до 2030. о 25% тежине за дрво до 2025. и 30% до 2030. о 70% тежине за црне метале до 2025. и 80% до 2030. о 50% тежине за алуминијум до 2025. и 60% до 2030. о 70% тежине за стакло до 2025. и 75 % до 2030. о 75% тежине за папир и картон до 2025. и 85% до 2030. Програм треба да предвиди да рокови за постављање циљева буду усаглашени са роковима који представљају предуслове за њихово остварење. Наиме, ако тек до 2029. године треба да успоставимо одвојено сакупљање за фракције амбалажног отпада и да покривеност система за одвојено сакупљање амбалажног отпада реализујемо до 2028. године, како и на који начин ћемо остварити прописане специфичне циљеве за амбалажу до 2025. године? Програм нигде није предвидео период прилагођавање тренутно постављеним циљевима према Уредби о утврђивању Плана смањења амбалажног отпада за период од 2020. до 2024. године, која је донета на основу Закона о амбалажи и амбалажном отпаду. Такође, за циљеве који се односе на сакупљање комуналног отпада, нигде у Програму није наведено како ће они бити спуштени на локални ниво, ко ће имати одговорност за њихову		
---	--	--

	реализацију и не постоји механизам који ће допринети да се избегне неостварење циљева. Наиме, тренутно важећом законском регулативом је прописано да ће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казнити за прекршај одговорно лице у органу државне управе, одговорно лице у јединици локалне самоуправе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу, ако не уреди селекцију и одвојено сакупљање отпада, не обезбеђује одлагање отпада из домаћинства у контејнере или на други начин, не организује и не опреми центре за сакупљање отпада из домаћинства који није могуће одложити у контејнере за комунални отпад. Са друге стране, предвиђена је одговорност приватног сектора за финансирање амбалажног отпада, док приватан сектор нема овлашћења да утиче на уређење сакупљања комуналног амбалажног отпада нити је Програм предвидео уређење тог сегмента.		
19.	ПРИМЕДБА: 6.1. Потребна инфраструктура за управљање комуналним отпадом Интегрисани систем за управљање комуналним отпадом садржи следеће кључне елементе: • увођење одвојеног сакупљања рециклабилних материјала успостављањем система (најмање) две канте – једна за мешовити отпад и други за отпад који се може рециклирати. У зависности од потреба региона, број канти може бити и већи (за отпад који подлеже колективним шемама пропорционални допринос). Постепено ће бити допуњене одвојеним сакупљањем следећих	Не прихвата се. Успостављање система ће започети са две канте као најосновнијим системом, а даље ће се развијати до четири канте.	

материјала за рециклажу: стакло (~ 100% амбалаже); 6.1.2.1. Примарна сепарација Што боља примарна сепарација сматра се обавезним делом система сакупљања отпада. За комунални отпад се врши на нивоу домаћинства, као и у малим предузећима и институцијама које генеришу сличан отпад. Систем укључује разврставање на месту настанка у две фракције (суву и влажну) и додатне контејнере (тј. контејнере који ће се набављати поред постојећих који се сада користе за мешани отпад). Захтев за рециклажу од 50% комуналног отпада ће бити постигнут успостављањем интегрисаних регионалних система за управљање комуналним отпадом широм Србије, чиме ће се одвојено сакупљати рециклирани материјали и фракције за рециклажу које ће бити припремљене секундарним одвајањем отпада. Република Србија ће прописати неопходне мере за постизање циља за поновну употребу и рециклирање отпадних материјала као што су папир, метал, пластика и стакло из домаћинства и евентуално из других извора, пошто су ови токови отпада слични отпаду из домаћинства. Успостављање система две канте је најосновнији систем и пружа почетну тачку у регионалној структури интегрисаног управљања отпадом. Једна за мешани отпад и друга за рециклабилни отпад (пластика, метали, папир и други рециклабилни отпад осим стакла), којим се покрива 100% становништва Србије (Прва фаза изградње инфраструктуре). Одвојено сакупљање стакла биће		
--	--	--

	успостављено на одређеним сакупљачким местима („рециклажним острвима”). Прогресивно додавање контејнера је планирано у циљу повећања квантитета и квалитета рециклабилних материјала. Минимум који је неопходан је увођење додатне канте су возила и кампање информисања за одвојено сакупљање биоразградивог отпада и стакла. Токови отпада одвојени на месту настанка, као што је биоотпад, морају се усмерити на биолошки третман, а други рециклабилни материјали као што су метал, пластика, стакло, папир и картон и дрво, се усмеравају на операције поновног искоришћења материјала у индустријским процесима.		
20.	ПРИМЕДБА: Предлог: да се у Тачки 6.2. (Потребна инфраструктура за управљање индустријским и опасним отпадом) размотри и дода финансирање инвестиција преко јавно-приватног партнерства, посебно за изградњу регионалних складишта, постројења за физичко-хемијски третман и спаљивање опасног отпада. Свакако стоји да инвестиције требају да буду у складу са принципом „загађивач плаћа“, што је и законска обавеза, али сматрамо, да се кроз јавно-приватно партнерство потребни капацитети могу брже изградити, а самим тим би садашњи финансијски издаци генератора опасног отпада били мањи.	Прихвата се	Сарадња између јавног и приватног сектора на пољу развоја и управљања услугама управљања отпадом је већ успостављена у Републици Србији. Веће учешће приватних компанија је вероватније уколико сектор захтева више стандарде или већу ефикасност. Финансирање инвестиција преко јавно-приватног партнерства, посебно је могуће за изградњу регионалних складишта, постројења за физичко-хемијски третман и спаљивање опасног отпада. Специјализовани пружаоци услуга могу донети технологију, стручност и

			ефикасност којима не располажу постојећа јавна комунална предузећа. Једна од највећих користи може бити превазилажење постојећих препрека за реформу институција које обезбеђују јавне услуге
21.	ПРИМЕДБА: 6.2.4. Инсинерација опасног отпада „Целокупна индустрија Републике Србије треба да ради у правцу проналажења начина за употребу опасног отпада у индустријским процесима уз добијање енергије.“ Овде је предвиђена могућност реализације предлога	Прихвата се	Исто као претходно
22.	ПРИМЕДБА: У резимеу 6.5. потребне инфраструктуре за спровођење Програма, у Табела 6.2. Капацитети нових постројења за сакупљање, поновно искоришћење, третман и одлагање отпада предвиђено је да у свим општинама у Србији буду постављени посебни контејнери за амбалажни отпад (1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника, уз то, 1 контејнер за пластику на 1400 становника), међутим није могуће пронаћи везу са даљим плановима у Програму с обзиром да се сви обрачуни и предлози базирају на „две канте“ . У одељку наведене тачке такође недостају папир и релевантни токови отпада (амбалажни отпад, стакло, пластика и папир). Касније у Програму 7.2.1.3. Управљање посебним токовима отпада, амбалажа и амбалажни отпад се наводи	Не прихвата се. Подаци су добијени на основу урађених претходних анализа за Специфичне планове за имплементацију директива.	

	да укупни инвестициони трошкови за збрињавање амбалаже и амбалажног отпада износе 49,5 милиона евра и да наведени трошкови подразумевају: • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање стакла. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 10.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање пластичних флаша. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 5.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне капацитете за сортирање и прераду пластичне амбалаже. Процењени инвестициони трошкови износе приближно 15 милиона евра за капацитет од 25.000 t, што значи да би за прераду 75.000 t пластичне амбалаже укупна вредност неопходних инвестиција била око 45 милиона евра. Нејасно је како се предвиђа само 10.000 контејнера за стакло и 5.000 контејнера за стакло (вероватно пластика), ако је у резимеу потребне инфраструктуре дато да 1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника и 1 контејнер за пластику на 1400 становника.		
23.	ПРИМЕДБА: 7.2. Трошкови и финансирање Програма до 2031. године и анализа финансијских ефеката, у делу 7.2.1.1. Комунални отпад Пре почетка рада „рециклажних дворишта” мора се развити адекватан финансијски механизам који	Прихвата се.	Пре почетка рада „рециклажних дворишта” мора се развити адекватан финансијски механизам који подразумева да ће колективни оператер сносити сразмерне трошкове за одвојено

	подразумева да ће колективни оператер сносити сразмерне трошкове за одвојено сакупљање амбалажног отпада (у две канте, стаклене амбалаже) и за сортирање амбалажног отпада секундарним раздвајањем (продужена одговорност произвођача). Колективни оператер може да сноси само реалне трошкове који су показани кроз ефикасну услугу и сакупљене количине.		сакупљање амбалажног отпада (у две канте, стаклене амбалаже) и за сортирање амбалажног отпада секундарним раздвајањем (продужена одговорност произвођача). Колективни оператер сноси реалне трошкове који су показани кроз ефикасну услугу и сакупљене количине.
24.	ПРИМЕДБА: 8.2. Приватни сектор Произвођачи и увозници могу извршавати своје утврђене обавезе појединачно или заједно, осим произвођача амбалаже и увозника који своје обавезе могу испуњавати само колективно (осим амбалаже која се користи за сопствене потребе). Овај навод је у супротности са Законом о амбалажи и амбалажном отпаду.	Прихвата се	Произвођачи и увозници упакованог производа могу законски утврђене обавезе извршити преношењем својих обавеза на оператера за управљање амбалажним отпадом или самостално уз поседовање дозволе за самостално управљање амбалажним отпадом.
25.	ПРИМЕДБА: 13. Листа прописа које треба изменити или усвојити ради спровођења програма Наведено је да је један од кључних прописа које треба изменити ради спровођења Програма и Уредба о минималним захтевима за програме продужене одговорности произвођача за одређене посебне токове отпада, која не постоји.	Не прихвата се. Поглавље се односи на прописе које треба изменити или усвојити. Поправљен текст, осим што постоји у наслову, додата је и у провој реченици реч „изменити“.	
26.	- Стр. 4, одељак СКРАЋЕНИЦЕ, потребно је изменити дефиницију за POPs.	Прихвата се	Све је прихваћено и унето у текст Програма.

Предлог: Уместо дефиниције која је дата „постојеће органске загађујуће материје“, потребно је навести „дуготрајне органске загађујуће супстанце“. - Стр. 5, одељак УВОД, трећи пасус, потребно је прецизирање у делу где се помињу стандарди. Предлог: Требало би навести прецизније, нпр. "са прописима и стандардима ЕУ". - Стр. 6, одељак 2. ПЛАНСКИ И РЕГУЛАТОРНИ ОКВИР, подељак 2.1. Оквир јавне политике у ЕУ и на међународном нивоу, први пасус, потребно прецизирање. Предлог: Додати реч штити, тако да гласи: "штити и унапређује животна средина". - Стр. 7, одељак 2. ПЛАНСКИ И РЕГУЛАТОРНИ ОКВИР, подељак 2.1. Оквир јавне политике у ЕУ и на међународном нивоу, пети пасус, потребно променити падеж. Предлог: У петом пасусу, део „Нови акциони план ЕУ о циркуларној економији - За чистију и конкурентнију Европу (СОМ/2020/98) из 2020. године...изменити трећу реченицу тако да гласи: „Фокус мера у управљању отпадом је усмерен ка потпуном избегавању настајања отпада односно његовој трансформацији у висококвалитетне секундарне сировине и добром функционисању тржишта секундарних сировина.“ - Стр. 14, подељак 2.2.Национални оквир јавне политике, под 2.2.1. Законодавно-правни и стратешки оквир Републике Србије, тринаести пасус, потребно је ажурирање прописа.		
--	--	--

Предлог: Закон о биоцидним производима („Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 25/15), а како је наведен у документу је неважећи. Потребно је ажурирати на начин: Закон о биоцидним производима ("Службени гласник РС" бр. 109/21). - Стр. 20, поделељак 3.1. Основни подаци, други пасус, потребно је навести извор података. Предлог: У последњој реченици „У 2020. години, учешће трошкова за заштиту животне средине у бруто домаћем производу износило је 0,8%.“ можда навести извор података, а то је: РЗС, Трошкови за ЗЖС, 2020. - Стр. 28, под 3.2.3. Постојећа инфраструктура за третман и одлагање комуналног отпада, потребно је прецизирање. Предлог: Предлог формулације је: „у складу са европским стандардима“. - Стр. 34, поделељак 3.3. Индустијски и опасан отпад, под 3.3.2 Постојећи систем за сакупљање индустријског и опасног отпада, није прецизно дата формулација. Предлог је преформулисати, с обзиром да није довољно јасно. - Стр. 34, поделељак 3.3. Индустијски и опасан отпад, под 3.3.2 Постојећи систем за сакупљање индустријског и опасног отпада, потребно је прецизирање.		
---	--	--

Предлог: „Табела 3.11. приказује број важећих дозвола за управљање отпадом издатих за сакупљање, транспорт и складиштење опасног отпада у Републици Србији...“, потребно је додати: и ТРЕТМАН. - Стр. 56, поделељак 3.5. Постојећи економски и други инструменти за управљање отпадом, потребно је прецизирање у делу „Систем поврата депозита за одређене производе којима је истекао рок трајања“ Предлог: Потребно је прецизирати на шта се конкретно мисли, а посебно уз уважавање чињенице да предлог Нацрта закона о изменама и допунама Закона о ААО, даје основ за успостављање депозитног система за једнократну амбалажу. - Стр. 56, поделељак 3.5. Постојећи економски и други инструменти за управљање отпадом, потребно је прецизирање у делу „Еколошке накнаде за амбалажу и амбалажни отпад“. Предлог: Потребно је прецизирање на шта се конкретно мисли, а посебно уз уважавање одредби Закона о накнадама за коришћење јавних добара. Стр. 56, поделељак 3.5. Постојећи економски и други инструменти за управљање отпадом, потребно је прецизирање у делу „Накнаде за посебне токове отпада“.		
--	--	--

Предлог: Потребно је прецизирање на шта се конкретно мисли, а посебно уз уважавање одредби Закона о накнадама за коришћење јавних добара. - Стр. 58, поделака 3.7.Оцена стања и анализа проблема, први пасус, четврто набрајање, потребно је додатно размотрити значење наведеног. Предлог: брисати наводе: „јер је то најјефтинији начин збрињавања отпада (не узимајући у обзир будуће трошкове за накнадну санацију загађених подручја)“, с обзиром да се противи принципима и правилима доброг управљања комуналним отпадом. - Стр. 58, поделака 3.7.Оцена стања и анализа проблема, први пасус, једанаесто набрајање, потребно је преформулисати реченицу. Предлог: Потребно је прецизирати да ли се мисли на то да се не примењују стандарди за поновно искоришћење грађевинског отпада или се мисли на то да такви стандарди уопште и не постоје? - Стр. 67, одељак 5. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЊЕВИ, поделака 5.1. Општи циљ, први пасусу, потребна је допуна реченице. Предлог: Допунити тако да гласи: „Општи циљ је развијање одрживог система управљања отпадом у сврху очувања ресурса и смањења негативних утицаја на животну средину, ЗДРАВЉЕ ЉУДИ и деградацију простора.“ - Стр. 67, одељак 5. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЊЕВИ, поделака 5.1. Општи циљ, код		
--	--	--

НАЧЕЛА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА, ради прецизнијег дефинисања, потребно је преформулисати реченицу. Предлог: У трећој реченици „Одрживо управљање отпадом подразумева спровођење свих потребних мера за најефикасније коришћење ресурса, смањење количине створеног отпада...“ предлажемо речи: "ефикасно, рационално и одговорно коришћење ресурса". - Стр. 86, поделака 6.2.6. Збрињавање осталог индустријског отпада, потребно је прецизирање у делу где се помињу стандарди. Предлог: У реченици „Отпад из сектора енергетике, летећи пепео и шљака, као нуспроизводи сагоревања угља у термоелектранама и топланама на угаљ, који се одлажу на депоније, могу се примењивати у изградњи путева (доњи и горњи носиви слој, асфалтне мешавине, стабилизација), у производњи цемента (као сировина за производњу портланд цементног клинкера и као минерални додатак при производњи цемента), за производњу везива и малтера, у производњи бетона (уз услов да задовољава стандард СРПС ЕН 450)...“ уместо „задовољава стандард“, потребно је користити формулацију „СУ ИСПУЊЕНИ ЗАХТЕВИ СТАНДАРДА“. - Стр. 92, поделака 6.4. Потребни економски и други инструменти за управљање отпадом, у делу „Плати колико бациш“, потребно је прецизирати на које се накнаде мисли.		
---	--	--

Предлог: У првој реченици где се каже „Накнаде за отпад формиране према приступу „плати колико бациш” представљају примену принципа „загађивач плаћа“ „, , потребно је прецизирати на које се накнаде односи. - Стр. 127, под 7.2.2. Потребна средства за финансијску подршку спровођењу мера, у делу 7.2.2.2. Могући извори финансирања, у четвртом пасусу, потребно је ажурирање података у складу са последње доступним подацима. Предлог: Потребно је ажурирати податке, па тако, према последње доступним подацима (Извештај о стању животне средине у РС за 2020, Агенција за ЗЖС), укупни приходи од накнада које се односе на заштиту животне средине у 2020. години износили су 7,74 милијарди динара, односно 0,14% БДП. - Стр. 127, под 7.2.2. Потребна средства за финансијску подршку спровођењу мера, у делу 7.2.2.2. Могући извори финансирања, у петом пасусу, потребно је ажурирање података у складу са последње доступним подацима. Предлог: Потребно је ажурирати податке, где према Извештају о стању ЖС Агенције за ЗЖС, процењена улагања привредних сектора 2020. године износила су 3,62 милијарде динара, односно 0,07% БДП. - Стр. 127, под 7.2.2. Потребна средства за финансијску подршку спровођењу мера, у делу 7.2.2.2. Могући извори финансирања, у шестом пасусу, потребно је ажурирање података у складу са последње доступним подацима.		
--	--	--

	Предлог: Потребно је ажурирати податке, па тако, додељена подстицајна средства и субвенције 2020. године су процењена на 4,79 милијарди динара, односно 0,09% БДП. - Стр. 127, под 7.2.2. Потребна средства за финансијску подршку спровођењу мера, у делу 7.2.2.2. Могући извори финансирања, у седмом пасусу, потребно је ажурирање података у складу са последње доступним подацима. Предлог: Потребно је ажурирати податке, где према Извештају о стању ЖС за 2020, Агенције за ЗЖС, у 2020. години највећи донатори за сектор „Заштита животне средине” су Европска унија са 4,9 милијарде динара и Савезна Република Немачка са 1,4 милијарди динара и Краљевина Шведска са 325 милиона динара, а за сектор „Водоснабдевање и санација отпада” је Савезна Република Немачка са 872 милиона динара и Швајцарска са 90 милиона динара. Стр. 141, под 13. ЛИСТА ПРОПИСА КОЈЕ ТРЕБА ИЗМЕНИТИ ИЛИ УСВОЈИТИ РАДИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА, у другом пасусу, поред побројаних прописа, потребно је додати и Закон о накнадама за коришћење јавних добара. Предлог: У циљу спровођења начела "загађивач плаћа" потребно је да се изврше и измене и допуне Закона о накнадама за коришћење јавних добара		
27.	- У глави 3.5. Постојећи економски и други инструменти за управљање отпадом - Систем	Прихвата се	Исто као под 13.

	поврата депозита за одређене производе којима је истекао рок трајања Сматрамо да следећу напомену треба брисати: „На пример, систем постоји за стаклене и пластичне боце, са циљем да се поново употребе и тако се смањи стварање отпада. Систем је тренутно у фази пројекта, а накнада за поврат амбалаже се реализује путем „допуне” картице за градски превоз.“ Наиме, Закон о амбалажи и амбалажном отпаду предвиђа да Влада успоставља депозитни систем, при чему до дана данашњег исти није уведен односно не постоји. Осим тога, депозитни систем није ни у фази пројекта већ се ради о појединачним случајевима прикупљања амбалаже путем апарата. За такву амбалажу потрошачи нису плаћали иницијални депозит те се не може говорити о правом депозитном систему и њему као пројекту. Да би се депозитни систем увео, потребна је измена Закона о амбалажи и амбалажном отпаду као и доношење низа подзаконских аката, а за шта је потребно доста времена што је пракса и показала.		
28.	У глави 3.7 одељак 5: „недовољно је изграђених регионалних центара за управљање комуналним отпадом. Основни концепт развоја обухвата изградњу инфраструктуре у управљању отпадом: регионалних центара за управљање отпадом (што укључује регионалне депоније, трансфер станице, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, постројења за компостирање), постројења за третман опасног отпада итд.;“	Не прихвата се Одговор је дат у глави 6.1.3.2. „Компостирање је планирано као најприуштивија опција за третман биоразградивог отпада за Прву фазу изградње инфраструктуре и развоја регионалних система за управљање отпадом. Током Прве фазе је планирано одвојено сакупљање и изградња једне локације по	

		општини за компостирање зеленог отпада на отвореном. Овај модел се може проширити током Друге фазе, у зависности од напретка у испуњавању циљева и ограничења у смислу приуштивости.“	
29.	У глави 5.2 одељак 2: „Посебан циљ 2: Успостављен систем одрживог управљања опасним и индустријским отпадом. За остварење овог посебног циља потребно је остварити следеће: - до краја децембра 2029. године успостављено одвојено сакупљање фракција опасног отпада које производе домаћинства - изградити капацитете за управљање опасним и индустријским отпадом“. Потребно је уврстити да се до краја децембра 2029. године успостави одвојено сакупљање фракција отпада од хране из домаћинстава узимајући у обзир количине и штетни ефекат по животну средину.	Не прихвата се Посебни циљ је формулисан најшире могуће и обухвата и усклађивање регулативе која се односи на све токове отпада, укључујући и управљање отпадом од хране, односно биоразградиви отпад.	
30.	У глави 5.2. као алтернатива претходној констатацији може се увести нови циљ који би дефинисао отпад од хране. У глави 5.2. после става 4 додаје се став: „ Посебан циљ 5. Успостављање система за третман био отпада анарбним начином ради смањања штетних емисија метана који доприноси климатским променама.	Не прихвата се Исти одговор као 28. дато у глави 6.1.3.2	

	За остварење овог циља неопходно је увести сепарацију био отпада на месту настанака и организовати одвојено сакупљање истог. - Сакупљени отпад према претходном ставу је потребно отпремити искључиво на третман у постројења која немају штетну емисију метана. - Како би третман из претходног става био могућ потребно је идентификовати постојећа постројења која испуњавају норму смањења емисија метана те развијати повећање капацитета истих. - Оквирни рок за испуњење циља је до децембра 2029. „		
31.	У глави 6.1.3.2. Постројења за компостирање се каже „Компостирање је планирано као најприуштивија опција за третман биоразградивог отпада за Прву фазу изградње инфраструктуре и развоја регионалних система за управљање отпадом. Током Прве фазе је планирано одвојено сакупљање и изградња једне локације по општини за компостирање зеленог отпада на отвореном. Овај модел се може проширити током Друге фазе, у зависности од напретка у испуњавању циљева и ограничења у смислу приуштивости.“ Потребно је идентификовати утицај компостирања на емисију гасова са ефектом стаклене баште и размислити о увођењу компостирања као алтернативни начин а предност дати анаеробној дигестији био отпада а све са циље смањења штетног отиска приликом емисија метана и угљен диоксида.	Не прихвата се Анаеробна дигестија је процес у којем се органски материјал разлаже под дејством микроорганизама у одсуству кисеоника, производећи биогаз који је богат метаном и користи се као гориво. Из тог разлога је планирано одвојено сакупљање и изградња једне локације по општини за компостирање зеленог отпада на отвореном, где ће се поред производње био гаса добијати и дигестат, извор хранљивих материја који се користи као био-ђубриво.	

32.	У глави 6.4. Потребни економски и други инструменти за управљање отпадом - Депозитни систем за амбалажу Сматрамо да следећу напомену треба детаљније дефинисати: „Систем поврата депозита ће највероватније допринети повећању сакупљених и рециклираних количина отпадне амбалаже. Депозитни систем такође утиче на квалитет сакупљеног амбалажног отпада, присутно је далеко мање нечистоћа. Укратко, систем поврата депозита могао би допринети испуњењу циљева ЕУ о поновној употреби и рециклирању. Највећи изазов је суочавање са релативно високим трошковима улагања у систем.“ Програм треба да садржи детаљнију анализу колико ће депозитни систем допринети количинама које ће кроз исти бити сакуљене и рециклиране. Другим речима, програм треба да садржи анализу утицаја односно значаја депозитног система по животну средину. Уједно, сматрамо да програм треба да анализира временски оквир за увођење депозитног система узимајући у обзир искуства земаља које су депозитни систем увеле као и циљеве Европске Уније. С тим у вези посебно напомињемо да се мора узети у обзир комплексност система и чињеницу да ће исти значајно утицати на све учеснике односно државу, привреду као и саме потрошаче, а посебно у домену трошкова и инвестиција.	Не прихвата се Програмом је предвиђено да се питање увођења депозитног система посебно размотри кроз широке конултације са свим учесницима у управљању отпадом на основу претходно израђених анализа ефеката и искустава других земаља. Акционим планом ће те активности бити детаљно утврђивање.	
33.	У глави 7. „МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ“, Став 4 „Посебан циљ 4. Ојачани	Не прихвата се. Посебни циљ је формулисан најшире могуће и обухвата и	

	капацитети институција у области управљања отпадом и усклађена регулатива са регулативом ЕУ“ Потребно је уврстити и усклађивање регулативе за управљање отпадом од хране, студија и предлог за допуну закона је већ припреман и уврштен је у скупштинску процедуру Републике Србије.	усклађивање регулативе која се односи на све токове отпада, укључујући и управљање отпадом од хране, односно биоразградиви отпад.	
34.	У глави 8.2 „Приватни сектор“, наводи се: „Отпад из индустрије и трговине укључује и неопасан и опасан отпад, и може садржати широк спектар различитих врста отпада, као што су биоразградиви отпад, отпад од грађења и рушења, медицински и фармацеутски отпад, муљ и други отпад. Управљање осталим отпадом из индустрије и комерцијалних активности уређује се на државном нивоу еколошким и другим нормативним документима, прописима о управљању посебним токовима отпада, дозволама издатим за одређене активности и радом постројења. Обавеза је економских оператера да обезбеде да се другим отпадом из индустрије и комерцијалних активности адекватно управља и да се управљање врши у складу са захтевима и принципима општег система управљања отпадом. За сакупљање, сортирање, паковање, обележавање, обрачунавање, складиштење и транспорт отпада из индустрије и трговине одговорни су власници отпада и/или руковаоци у складу са принципом загађивач плаћа. Власник отпада мора покрити све трошкове управљања отпадом, осим оних трошкова покривених продуженом одговорношћу произвођача који су утврђени за одређени отпад/материјале (попут амбалаже). Управљање	Не прихвата се Трговина отпадом не може да се пропише на овај начин, нити има основ да се пропише да власник отпада не сме да прими надокнаду од оператера за отпад који предаје.	

	отпадом из индустрије и комерцијале треба да организује предузеће у складу са поступком утврђеним у дозволама за рад постројења. Такође ће се узети у обзир приоритети правилног управљања отпадом, укључујући све могуће и економски оправдане мере за смањење отпада, припрему акционих планова заштите животне средине, увођење принципа чистије производње и технологија са ниским отпадом“ Према наводима из пренетог става главе 8.2 власник отпада мора сносити трошкове за управљање отпадом, пожељно је додати и ставку да власник не сме за отпад тражити накнаду осим у случају да је исти успешно процесуиран у нус производ или припада категоријама секундарних сировина.		
	Учесник у јавној расправи: УДРУЖЕЊЕ РЕЦИКЛЕРА СРБИЈЕ		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
35.	У предлогу програма управљања отпадом у Републици Србији за период од 2022- 2031. године описано је постојеће стање у области управљања отпадом, али наведени опис не одговара чињеничном стању (на пример, поред ручне демонтаже, демонтаже електричне и електронске опреме врши се и у постројењима, валоризација флуида се врши у специјализованим постројењима, а пластика добијена третманом кућишта рачунара се извози). Обзиром на то да је тренутно стање у области управљања отпадом полазна основа за израду	Не прихвата се Акционим планом за посебан ток отпада биће дефинисан потребан број постројења за сортирање преносивих батерија	

програма управљања отпадом веома је важно анализирати те тачно утврдити и описати постојеће стање. Прецизно утврђено постојеће стање омогућиће да се сачини програм управљања отпадом који ће на најефикаснији начин испунити захтеве из поглавља 27, у оквиру преговора за приступање Европској унији (ЕУ). У предлогу програма наведене су сакупљене количине отпада, те количине производа који после употребе постају посебни токови отпада које су стављене на тржите Републике Србије у претходном периоду а чији је извор сајт Агенције за заштиту животне средине. Царински органи надлежном министарству достављају податке о производима који се увозе, а који после употребе постају посебни токови отпада. На основу документације коју царински органи достављају није могуће извршити проверу да ли је Агенција извештена о свим производима који су увезени, као и да ли је накнада плаћена за све увезене производе који после употребе постају посебни токови отпада, те би у складу са наведеним требало предвидети мере којим би се, уз учешће царинских органа, ефикасније вршила провера да ли је за све производе који су увезени, односно стављени на тржиште обрачуната и плаћена накнада (неопходно је ажурније достављање података од стране царинских органа). Обзиром на то да Агенција за заштиту животне средине нема потпуне податке о количинама производа стављеним на тржиште (узимајући у обзир чињеницу да увозници самостално подносе пријаву за обрачун накнаде за увезене производе		
--	--	--

који после употребе постају посебни токови отпада те да су могућа одступања пријављених количина од количина која су стављена на тржиште) ствара се нереална слика о количини производа стављених на тржиште што ће имати утицаја у моменту приступања Републике Србије Европској унији, а која се односи на извршавање обавезе прописане Директивом (ЕУ) 2018/849 у делу који се односи на обавезу државе чланице да електронски поднесе Комисији извештаје о количинама и категоријама електричне и електронске опреме који се стављају на њихово тржиште. Програмом треба раздвојити управљање централним регионалним складиштима од третмана отпада те искључити могућност да регионална, односно централна регионална складишта буду део постројења за третман отпада. Обзиром на то да третман отпада обавља више оператера управљања отпадом, да би се искључила могућност сукоба интереса, треба раздвојити управљање централним регионалним складиштима од управљања постројењима за третман отпада. У циљу заштите животне средине програмом треба прописати да оператери којима је поверен третман отпада и којима је издата дозвола за управљање отпадом, као и сви субјекти у управљању отпадом, морају поступати у складу са законом, али и усвојеним стандардима у области управљања отпадом. Такође, управљање отпадом неопходно је вршити у складу са категоризацијом отпада, односно добијеним извештајем о испитивању отпада који условљава даље поступање са отпадом.		
---	--	--

Програмом је дефинисано да је потребно успостављање једног постројења за сортирање мешовитих преносивих батерија. Потребно је одредити приоритет приликом управљања истрошеним батеријама и акумулаторима. У зависности од тога да ли ће се приоритет дати третману или извозу, предвидети и мере помоћу којих ће се остварити већи проценат третмана, односно извоза истрошених батерија и акумулатора. У оквиру општих и посебних циљева прописан је циљ који се односи на повећање стопе сакупљања истрошених батерија и акумулатора на 25% по маси до 2031. године. У складу са наведеним неопходно је предвидети и на који начин ће се збринуте сакупљене истрошене батерије (успостављањем постројења за третман или обезбеђивањем средстава за извоз ради третмана). Обзиром да у Републици Србији ни једно постројење не третира отпадне батерије уколико се не успостави систем у коме ће бити предвиђено и решење за третман отпада Република Србија у моменту присупања Европској унији, неће моћи да испуни захтеве прописане Директивом (ЕУ) 2018/849 којом је прописана и обавеза држава чланица да електронски подносе Комисији извештаје о постигнутим нивоима рециклаже у свакој календарској години за отпадне батерије и акумулаторе. Приликом предвиђања трошкова за спровођење програма препознати су и малопродајни објекти те су предвиђени трошкови за набавку кутија или контејнера за пријем и привремено складиштење		
---	--	--

	отпада. Програмом треба предвидети и укључивање дистрибутера, сервиса за одржавање/поправку опреме, односно малопродајних објеката у систем одвојеног сакупљања и мере за укључивање истих у систем одвојеног сакупљања отпада, а законским, односно подзаконским актима прописати критеријуме, односно конкретне обавезе у вези са одвојеним сакупљањем отпада.		
	Учесник у јавној расправи: Отпадне гуме		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
36.	На страни 59. стоји да не постоји посебна шема сакупљања отпадних гума. На страни 90. стоји да је потребно обезбедити систем одвојеног сакупљања отпадних гума И обезбедити третман свих одвојено сакупљених отпадних гума. Тај систем сакупљања И третмана отпадних гума постоји већ 12 година у Србији! Само фирма “Ецо-Рецуцлинг” доо годишње сакупи и третира од 20-22.000 т отпадних гума. Дакле у пракси постоје индивидуалне шеме сакупљања отпадних гума, сваки од оператера их организује засебно. У постојећем систему актери у сакупљачком ланцу су: 1. генератори (малопродајни објекти односно најчешће вулканизерски сервиси, транспорта предузећа (теретни транспорт) , аутобуска предузећа, правна лица (од коорпорација до малих), грађевинскеа И пољопривредна предузећа, рудници)	Прихвата се делимично	Стр. 59. Није довољно развијена шема сакупљања отпадних гума. Стр.90. Потребно је даље развијати систем одвојеног сакупљања отпадних гума и третман свих одвојено сакупљених отпадних гума. Стр.64. На основу процена тренутних количина отпадних возила и отпадних гума и предвиђеног развоја, процењује се да ће до 102.000 т отпадних возила и до 90.000 т отпадних гума настати у 2030. години.

2. сакупљачи – оператери(правна лица и физичка лица) , ЈЛС 3. оператери за третман Свако кретање отпадних гума је видљиво и транспарентно кроз документе о кретању отпада, у складу са посебним прописима. Постоје иницијативе да постојећи систем не приказује транспарентно токове отпадних гума, и да обвезници плаћања накнада (за производе који после употребе постају посебни токови отпада) немају увид у трошење средстава, односно да ли је извршен третман отпадних гума. Податке обрађује И котролише Министарство, и на основу истих додељује подстицајна средства за поновну употребу отпадних гума. Такође је у тексту наведено (страна 50.) да у Србији 360 компанија имају дозволу за сакупљање отпадних гума, као и 172 компаније које имају дозволу за третман, тако да И ти подаци говоре да систем постоји, иако би требало поштрити критеријуме за добијање тих дозвола. Јер од 172 оператера за третман, једва да 10 -так ради. Можда евентуално треба организовати систем сакупљања отпадних гума из домаћинстава, јер је на страни 50.констатовано да тај систем није успостављен од стране локалних самоуправа, мада тај систем постоји док год физичка лица могу да буду сакупљачи. Требало би додатно дефинисати услове за сакупљаче-физичка лица. На страни 64. Је наведено да “ се процењује да ће до 90.000 т отпадних гума настати 2030. године.”		
--	--	--

	Није најјасније написано. Вероватно се мисли да ће се годишње генерисати наведена количина ? На страни 106. се наводи да ће се извршити процена да ли ће отпадне гуме бити покривене принципом продужене одговорности произвођача. Подсетили би да не постоји ЕУ директива у вези отпадних гума, и да свако национално законодавство уређује ово питање самостално.		
	Учесник у јавној расправи: Ависта Оил д.о.о.		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
37.	Комплетан предлог (када су отпадна уља у питању) није у складу са Директивом 2018/851 ЕУ о измени директиве 2008/98/ЕС о отпаду, посебно са ставом 55. из преамбуле и са чланом 18. којим се мења члан 21. директиве 2008/98/ЕС о отпаду. • Комплетан предлог (када су отпадна уља у питању) није у складу са Имплементационом Директивом 2019/1004 ЕУ.	Не прихвата се Управљање отпадним уљима, као посебним током отпада, усклађено је са Директивом 2018/851 о отпаду. Иако је рерафинација приоритет, уколико она није могућа, отпадна уља се могу третирати и другим поступцима поновног искоришћења, у складу са најбоље доступним технологијама.	
38.	У Законодавно-правном оквиру није наведен Закон о накнадама за коришћење јавних добара ("Службени гласник РС", бр. 95 од 8. децембра 2018., 49 од 8. јула 2019.). Овај Закон је врло важан фактор у управљању отпадом имајући у виду да дефинише посебне токове отпада као ЈАВНО ДОБРО а накнаде за производе који после употребе постају посебни токови отпада одређује као приход буџета што не постоји нигде у Европи и иначе је непознато у пракси.	Прихвата се	Закон о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник Републике Србије”, бр. 95/18, 49/19) прописује накнаду за производе који после употребе постају посебни токови отпада, а који су предмет овог Програма.

	Подсећања ради, Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведениј и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања ("Сл. гласник РС", бр. 54/2010, 86/2011, 15/2012, 41/2013 - др. правилник, 3/2014, 81/2014 - др. правилник, 31/2015 - др. правилник, 44/2016 - др. правилник, 43/2017 - др. правилник, 45/2018 - др. правилник, 67/2018 - др. правилник, 95/2018 - др. закон и 77/2021) изворно прописује да се висина и начин обрачуна и плаћања накнаде за управљање отпадним уљима утврђују се НА ИМЕ ПОКРИЋА ТРОШКОВА УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ УЉИМА. (ЧЛАН 10.)		
39.	Потпуно је занемарен план управљања отпадним уљима из 2012. године: Национални план управљања отпадним уљима (Предлог, верзија 2 - 31 Август, 2012 - 104 стране) који је ову област требало да регулише а може као основа послужити и данас.	Не прихвата се. Предлог се односи на уважавање документа који је истекао и решења више нису актуелна.	
40.	На страни 21 - Табела 3.1. наведено је да су трошкови за управљање отпадом у 2019. износили 26.307,4 Милиона динара (26 МИЛИЈАРДИ динара?) а у 2020. години 23.991,5 Милиона динара (24 МИЛИЈАРДЕ динара?) односно око 223,5 Милиона еура у 2019. а око 204 Милиона еура у 2020. години."	Не прихвата се. Подаци су званични и преузети са сајта https://публикации.стат.гов.рс/G2021/Доц/G20211309.доцх 26.307,4 Милиона динара се односи на укупне трошкове за управљање отпадом, од чега је 22.015,2	

	Овај податак је просто невероватан и било би неопходно објаснити га, односно раздвојити по ставкама.	милиона динара било за текуће издатке за управљање отпадом, а само 4.292,2 милиона динара за инвестиције за управљање отпадом.	
41.	На страни 28 - Табела 3.6. Општине Барајево и Обреновац су сврстане у Регион Ваљева?	Не прихвата се. Општине Барајево, Лазаревац и Обреновац припадају региону за управљање отпадом Ваљева	
42.	На страни 30 и 31 у табели 1.8. наведено је да је количина Отпадних уља и остатака течних горива генерисана у Републици Србији 2020. године (у тонама) - 8.098 а на страни 36. да је третирано и и звезено укупно 2.908 тона овог отпада. Који од ова два податка је тачан а ако су оба тачна шта се десило са разликом од 5.190 тона?	Не прихвата се. Подаци су тачни према Агенцији за заштиту животне средине	
43.	На страни 50. наведено је: „Отпадна уља Произвођач и/или увозник минералних уља дужни су да писаним путем обавесте продавца о локацијама за сакупљање отпадног уља у Републици Србији. Професионални произвођачи отпада који производе мање од 500 л отпадног уља годишње, дужни су да своје отпадно уље предају овлашћеном лицу (сакупљачу), док се од произвођача отпада који производе више од 500 л годишње тражи да обезбеди трансфер станицу или да отпадно уље директно преда сакупљачу. Систем одвојеног сакупљања отпадног моторног уља из домаћинства није успостављен од стране локалних самоуправа.“ Коментар: Ово сажето, слободно интерпретирање дела правилника о управљању отпадним уљима само	Прихвата се	Произвођач и/или увозник минералних уља дужни су да писаним путем обавесте продавца о локацијама за сакупљање отпадног уља у Републици Србији. Правна лица која производе мање од 500 л отпадног уља годишње, дужни су да своје отпадно уље предају овлашћеном лицу (сакупљачу), док се од произвођача отпада који производе више од 500 л годишње тражи да обезбеди трансфер станицу или да отпадно уље директно преда сакупљачу. Систем одвојеног сакупљања отпадног моторног

	по себи не значи ништа. Аутор уводи два потпуно нова, до сада непозната појма: „професионални произвођачи отпада“ и „моторно уље из домаћинства“. Шта тачно значе ови изрази и да ли се произвођачи (генератори) отпада сада деле на аматерске и професионалне и како може да изгледа „систем одвојеног сакупљања отпадног моторног уља из домаћинства“? Шта је са хипоидним, индустријским и другим уљима из домаћинства?		уља није успостављен од стране локалних самоуправа
44.	На страни 53. наведено је „Капацитети постоје за рерафинацију отпадног уља (P9) и коришћење уља као енергента (P1). Најмање 10 објеката који су крајем 2020. године имали важећу дозволу за третман опасног отпада могу се класификовати као постројења за физичко-хемијски третман (укључујући третман отпадних уља).“ Коментар: Ово просто није тачно. У Србији НЕ ПОСТОЈИ ниједно постројење за ре-рафинацију отпадних уља. Додатно, коришћење отпадних уља као енергента није у складу са Директивом 2018/851 ЕУ о измени директиве 2008/98/ЕС о отпаду, посебно са ставом 55. из преамбуле и са чланом 18. којим се мења члан 21. директиве 2008/98/ЕС о отпаду као ни са Имплементационом Директивом 2019/1004 ЕУ. Такође, не постоје ОБЈЕКТИ који имају дозволу за третман већ ПРАВНА ЛИЦА која имају дозволу за третман. Исто се односи и на табелу 3.21. на страни 55 став 4.	Прихвата се делимично	Постоје ограничени капацитети за рециклажу отпадног уља (P9) и коришћење уља као енергента (P1). Најмање 10 правних лица који су крајем 2020. године имали важећу дозволу за третман опасног отпада могу се класификовати као постројења за физичко-хемијски третман (укључујући третман отпадних уља). Табела 3.21. је избрисана.

45.	На страни 56. наведено је: „-Накнаде за посебне токове отпада Електрични и електронски производи, батерије, гуме, акумулатори, лекови, возила, уље, део су производа за које се плаћа посебна накнада за пласирање на тржиште Републике Србије. Сви ови производи могу се сматрати производима који ће се уврстити у посебне токове отпада, те се за њих плаћа посебна надокнада, што може бити део механизма продужене одговорности произвођача. - Субвенције за сектор управљања отпадом Субвенције се додељују путем јавног конкурса, за третман, односно поновно искоришћење одређених врста отпада, као и за третман пластичних кеса. Ресурси за такве субвенције и јавне инвестиције долазе из државног буџета. “ Коментар: Горе наведено је најбољи пример зашто систем не функционише и показатељ неразумевања принципа по којима систем управљања ПТО једино може да функционише. Накнаде плаћају произвођачи и увозници производа који после употребе постају посебни токови отпада (ПТО). Ова средства су првобитно намењена за управљање отпадом од ових производа (ПТО) у складу са Уредбом о производима који после употребе постају посебни токови отпада..... ("Сл. гласник РС", бр. 54/2010, 86/2011, 15/2012, 41/2013 - др. правилник, 3/2014, 81/2014 - др. правилник, 31/2015 - др. правилник, 44/2016 - др. правилник, 43/2017 - др. правилник, 45/2018 - др. правилник, 67/2018 - др. правилник, 95/2018 - др. закон и 77/2021).	Прихвата се	- Подстицајна средства за сектор управљања отпадом Подстицајна средства се додељују путем јавног конкурса, за третман, односно поновно искоришћење одређених врста отпада, као и за производњу пластичних кеса. Ресурси за таква подстицајна средства и јавне инвестиције долазе из државног буџета
-----	--	-------------	--

Пример: Висина и начин обрачуна и плаћања накнаде за управљање отпадним уљима утврђују се на име покрића трошкова УПРАВЉАЊА отпадним уљима. (члан 10. Уредбе) Сходно томе, не постоје субвенције за третман (субвенција-помоћ) и у важећој регулативи ова средства су дефинисана као подстицајна. Како и зашто су ова средства дефинисана као Подстицајна средства која се утврђују за поновну употребу, рециклажу и коришћење отпадних уља као секундарне сировине па и за добивање енергије (што је супротно принципима ЦЕ и одрживог развоја) -Уредбом о висини и условима за доделу подстицајних средстава и како и зашто су ови производи проглашени ЈАВНИМ ДОБРОМ а накнаде приход буџета - Закон о накнадама за коришћење јавних добара (иначе, овај Закон је противустанован и супротан закону о управљању отпадом и закону о јавној својини) питање је за Министарство заштите животне средине и Министарство финансија). Услед оваквих слободних тумачења и погрешних подзаконских решења систем управљања отпадним уљима је у периоду 2016-2021 остао ускраћен за око 18,5 МИЛИОНА Еура средстава која су плаћена као накнада за уља која су стављена на тржиште а никада нису дошла до оператера за управљање отпадним уљима којима би требало да припадају. Из предлога се не види намера да се постојећи систем мења а постојећи систем одговара искључиво „рециклерама“ електронског отпада.		
---	--	--

	Поражавајући резултати система могу се видети у билансима оператера који су добили највећи део ових средстава и који из године у годину (без изузетка) бележе велике пословне губитке, без обзира на огромна средства која су им на конкурсима додељена.		
46.	На страни 59. је наведено: „недовољно је сакупљање и рециклажа отпадног уља различитих степена квалитета и различитих врста.“ Коментар: Ово апсолутно не значи ништа и нема никакав смисао. Не постоје степени квалитета отпадних уља а врсте нису дефинисане. Чланом 48. Закона о управљању отпадом регулисано је са чиме се отпадна уља НЕ СМЕЈУ мешати а предлог измена и допуна правилника о управљању отпадним уљима из 2021. дефинише која отпадна уља се СМЕЈУ МЕШАТИ.	Прихвата се	- недовољно је сакупљање и рециклажа отпадног уља
47.	На страни 63. је наведено: „Табела 3.27. Очекиване категорије и количине опасног отпада у Републици Србији Коришћена уља 22.316 тона Који је ово податак, на основу чега је добијен и зашто се разликује од свих осталих?	Не прихвата се. Податак одговара реалном стању, а ради се о процењеним, очекиваним количинама.	
48.	На страни 64. је наведено: „3.8.3. Посебни токови отпада На основу процена тренутних количина које се стављају на тржиште и информација о сакупљању отпадних уља, процењује се да ће настајати између 25.000 и 37.000 т отпадног уља годишње. “ Коментар:	Прихвата се делимично.	На основу процена тренутних количина које се стављају на тржиште и информација о сакупљању отпадних уља, процењује се да ће настајати између 25.000 и 30.000 т отпадног уља годишње.

	Ко, како и на основу којих параметара је извршио ову процену? Како се може очекивати 37.000 тона отпадног уља годишње ако је у 2020. на тржиште стављено 36792,9 тона а зна се да је немогуће прикупити 30-50% отпадног уља у односу на количину производа који се ставе на тржиште? Који су предуслови да би се ова или било која друга слична количина „увела“ у легалне токове имајући у виду 2.908 тона третираног и извезеног овог отпада у 2020. Години (податак Агенције за заштиту животне средине)?		
49.	На страни 76. стоји: <i>„6.1.2.3. Центри за сакупљање отпада Предлаже се приступ додавања за стварање мреже центара за сакупљање отпада широм земље. Ове локације ће служити као „рециклажна дворишта” за прикупљање...“</i> Коментар: Шта је приступ додавања? - ово је до сада (нама) потпуно непознат појам.	Прихвата се	Предлаже се приступ стварања мреже центара за сакупљање отпада широм земље. У Првој фази ће свака општина имати по један центар за сакупљање отпада, па ће се касније додати још објеката у зависности од потреба.
50.	На страни 90. стоји: „За потребе управљања отпадним уљима постојећи капацитети за третман (термички третман и рециклажа) увелико премашује количину која се тренутно сакупља. Према доступним подацима, потенцијални капацитет третмана може се проценити у распону од 25.000 т за рециклажу/поновно искоришћење и 16.000 т за производњу енергије. Потребно је обезбедити боље одвојено сакупљање отпадног уља и обезбедити третман отпадног уља.“ Коментар:	Не прихвата се. Управљање отпадним уљима, као посебним током отпада, усклађено је са Директивом 2018/851 о отпаду. Иако је рерафинација приоритет, уколико она није могућа, отпадна уља се могу третирати и другим поступцима поновног искоришћења, у складу са најбоље доступним технологијама.	

	Овај „закључак“ је потпуно погрешан и врло опасан по функционисање система. У складу са Директивом (ЕУ) 2018/851 коришћење отпадних уља у енергетске сврхе (спаљивање и суспаљивање) се не сме и неће се смети вршити већ ће отпадно уље морати да се упути на рециклажу/ре-рафинацију у постројења која имају технологију и дозволе за ову врсту рециклирања. У том смислу Србија нема ниједно постројење за рециклажу (ре-рафинацију) отпадних уља и капацитети не постоје.	У члану 55. преамбуле Директиве се наводи: Одвојено сакупљање отпадних уља и спречавање њиховог мешања са другим врстама отпада или материјама, неопходно је како би се осигурало да њихов третман даје најбољи укупни резултат за животну средину. При третману отпадних уља даје се предност регенерацији или, алтернативно, другим поступцима рециклирања који дају исти или бољи резултат за животну средину од регенерације. Са циљем даљег побољшања управљања отпадним уљима, Комисија треба размотрити и ако је потребно, предложити мере за побољшање третмана отпадних уља, укључујући квантитаивне циљеве за њихову регенерацију. Током те ревизије треба обратити пажњу на могућности третмана у погледу регенерације отпадних уља, као и квалитете те крајње употребе регенерисаних и рециклираних производа.	
51.	На страни 105. је наведено: „Посебан циљ 3: Повећана стопа сакупљања, поновне употребе и рециклаже посебних токова отпада и ефикасније коришћење ресурса Спровођење овог циља базирано је на одредбама из Оквирне ЕУ директиве о отпаду 2008/98/ЕЦ	Не прихвата се. Успостављање система ће бити разрађено кроз Акциони план за спровођење Програма.	

	допуњене Директивом (ЕУ) 2018/851, Директиве ЕУ о амбалажи и амбалажном отпаду 94/62/ЕЦ допуњене Директивом (ЕУ) 2018/852 и осталих Директива ЕУ које се односе на посебне токове отпада, а нарочито на: употребљене батерије и акумулатори, отпадна уља, отпадна возила, отпад од електричне и електронске опреме, ПОПс отпад (који садржи дуготрајне органске загађујуће материје) и ПЦБ отпад (који садржи полихлороване бифениле), медицински отпад, азбест из отпад од грађења и рушења, амбалажни отпад.“ Коментар: У целом предлогу програма нема ниједног конкретног предлога за успостављање система управљања отпадним уљима и ПТО у целини. Потпуно је нејасно како ће Србија почети да се усклађује са Директивом (ЕУ) 2018/851 а посебно на који начин и у ком року ће достићи циљеве из исте.		
52.	На страни 106. наведено је: “Извршиће се процена да ли ће додатни посебни токови отпада, као што су отпадно уље, фармацеутски отпад, отпадне гуме бити покривени принципом продужене одговорности произвођача. Мера 3.2. Унапређење мреже сакупљања посебних токова отпада Потребно је унапређење сакупљања отпадног уља.” Коментар: Опет потпуно нови, до сада непознат појам који нигде нисмо успели да пронађемо. Шта су додатни посебни токови отпада? Како се планира унапређење сакупљања отпадног уља, посебно ако се има у виду да је сакупљачима	Прихвата се делимично. Унапређење сакупљања отпадног уља ће бити разрађено кроз активности у Акционом плану управљања отпадом.	Извршиће се процена да ли ће и посебни токови отпада, као што су отпадно уље, фармацеутски отпад, отпадне гуме бити покривени принципом продужене одговорности произвођача.

	онемогућен приступ средствима која се опредељују за управљање ПТО и отпадним уљима посебно? То би, претпостављамо, требала да буде једна од тема којима се овај предлог управљања отпадом бави.		
53.	На страни 108. стоји: „Потребно је обезбедити третман отпадног уља.“ Коментар: Ово је погрешно и у супротности са Директивом (ЕУ) 2018/851. Потребно је обезбедити РЕЦИКЛАЖУ отпадних уља.	Прихвата се делимично.	Потребно је обезбедити капацитете за поновно искоришћење отпадних уља .
54.	На страни 109. стоји: “Кључни прописи које треба израдити или изменити ради спровођења Програма су следећи: Списак прописа....“ Коментар: Овде безусловно треба додати и УРЕДБУ О ВИСИНИ И УСЛОВИМА ЗА ДОДЕЛУ ПОДСТИЦАЈНИХ СРЕДСТАВА и омогућити приступ овим средствима САКУПЉАЧИМА отпадних уља имајући у виду да је сакупљање најкомпликованији и најскупљи део овог посла а посебно са разлога што у Србији НЕ ПОСТОЈИ постројење за РЕЦИКЛАЖУ (ре-рафинацију) отпадних уља. Када је у питању измена Правилника о начину и поступку управљања отпадним уљима прва иницијатива је покренута још 2017.године. 2019. године је формирана Радна Група за израду новог правилника и предлог правилника је завршен и предат Министарству. Зашто није усвојен?	Прихвата се	- Уредба о висини и условима за доделу подстицајних средстава

55.	На страни 123. стоји: „- Укупни трошкови за управљање посебним токовима отпада Укупни трошкови за управљање посебним токовима отпада износе 68.612.700 евра за период од 2022-2049. Наредна табела даје преглед укупних инвестиционих трошкова за управљање посебним токовима отпада. Табела 7.7. Инвестициони трошкови за управљање посебних токовима отпада (у еврима, константне цене из 2021.) Укупни трошкови за управљање посебним токовима отпада“ Коментар: Амбалажа и амбалажни отпад као ни отпад од грађења и рушења нису ПТО. Ова табела је потпуно погрешна и садржи само два отпада. Шта је са осталим посебним токовима отпада?	Не прихвата се. Амбалажа и амбалажни отпад као и отпад од грађења и рушења јесу ПТО.	
56.	На страни 123. такође стоји: „7.2.1.2. Укупни инвестициони трошкови за спровођења Програма Укупни инвестициони трошкови неопходни за спровођења Програма су представљени у наредној табели. Трошкови су дати како за цео период који је неопходан да би се управљање отпадом у Србији ускладило са одговарајућим директивама Европске уније (2022-2049.), тако и за период на који се односи овај Програм (2022- 2031.). Табела 7.8. Укупни инвестициони трошкови неопходни за управљање отпадом у Србији (у еврима, константне цене из 2021.)“	Не прихвата се. У Табели 7.8. се говори о инвестиционим трошковима у потребну инфраструктуру, а не о подстицајним средствима, што су текући издаци.	

Коментар: У периоду 2016. - 2021. за управљање посебним токовима отпада је исплаћено укупно 13.450.000.000,00 динара” подстицајних средстава” - односно око 115 МИЛИОНА Еура од чега су ТРИ привредна друштва добила преко 76 МИЛИОНА Еура само подстицајних средстава не рачунајући око 25 МИЛИОНА Еура осталих премија, субвенција, дотација, донација и сл. Како је онда могуће да трошкови за период од од 28 година буду планирани на нивоу од 68.6 милиона еура или на 48.2 милиона еура за период од 10 година? Који су резултати ових подстицаја ако се имају у виду финансијски извештаји ових друштава (велики пословни губици у свакој пословној години сваког друштва) а количина “третираног отпада” је углавном на истом нивоу (варира $\pm 10\%$ годишње)? Када је отпадно уље у питању, у истом периоду на тржиште је стављено око 186.000 тона готових производа а “збринуто” је око 21.000 тона (2016-2020). То значи да је нестало око 165.000 тона овог најопаснијег отпада и то углавном у животној средини (ваздух, вода, земља). У том периоду оператерима који управљају отпадним уљима је исплаћено 33.472.630,00 дин. односно око 286.000 Еур. Лако се може израчунати да је у периоду 2016-2021 систем управљања отпадним уљима „закинут“ за око 18,5 Милиона Еура средстава која су уплаћена као накнада за уља која су стављена на тржиште а		
---	--	--

	никада нису дошла до оператера за управљање отпадним уљима. Да су та средства стигла до система управљања систем би већ био успостављен, у великој мери. Овако, практично не постоји.		
57.	На страни 137. стоји: „5. Произвођачи и увозници делова моторних возила, укључујући гуме, филтере за гориво и уље за моторе са унутрашњим сагоревањем, филтере за ваздух за моторе са унутрашњим сагоревањем и хидрауличне (уљне) амортизере, су одговорни за организацију и покриће трошкова сакупљања, транспорта, припреме за поновно искоришћење и поновно искоришћење отпада насталог у раду возила, као и за организовање и плаћање трошкова образовања и подизања свести јавности, организовање система на начин који власнику возила омогућује да такав отпад бесплатно испоручи предузећима која пружају услуге техничког одржавања и поправке моторних возила;“ Коментар: – Ово нема додирних тачака са реалношћу и нема потпору у законској и подзаконској регулативи. Произвођачи и увозници немају ни знања ни капацитета а и није њихов посао да се баве сакупљањем, транспортом, припремама за поновну употребу и поновно искоришћење отпада насталог у раду возила, као и за организовање и плаћање трошкова образовања и подизања свести јавности и организовање система. То је посао државе (Министарства, ПКС...) и оператера који управљају	Прихвата се	Текст је избрисан.

	овим отпадом а накнаде које Произвођачи и увозници плаћају приликом стављања производа на тржиште морају бити опредељене као средства за управљање ПТО и то за сваки отпад појединачно и посебно. То је једини начин да систем управљања ПТО функционише а за успостављање система је одговорна држава односно Министарство заштите животне средине РС. – Какве везе предузећа која пружају услуге техничког одржавања и поправке моторних возила имају са опасним отпадом односно отпадним уљем осим што су генератори истог-најчешће.		
58.	„6. Произвођачи и увозници уља су одговорни за накнаду трошкова сакупљања отпадних уља негативне или никакве вредности, и за њихову испоруку на управљање предузећима која пружају услуге техничког одржавања и поправке моторних возила и оператерима за управљање отпадом.“ Коментар: Шта ово тачно значи? Која су отпадна уља негативне вредности, која никакве а која позитивне вредности? Да ли је ово нова класификација отпадних уља? Додатно, произвођачи и/или увозници су већ платили ову накнаду приликом стављања производа на тржиште а одговорност државе је да ова средства буду обезбеђена у сврху управљања отпадом.	Прихвата се	Текст је избрисан.
59.	На страни 141. је наведена	Прихвата се	– Закон о накнадама за коришћење јавних добара;

	ЛИСТА ПРОПИСА КОЈЕ ТРЕБА ИЗМЕНИТИ ИЛИ УСВОЈИТИ РАДИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА. Ову листу обавезно треба допунити са: – ЗАКОН О НАКНАДАМА ЗА КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ ДОБАРА – УРЕДБА О ВИСИНИ И УСЛОВИМА ЗА ДОДЕЛУ ПОДСТИЦАЈНИХ СРЕДСТАВА Напомињемо да су ово само неке од примедби на предлог а да, уколико је потребно, можемо до детаља анализирати предлог програма управљања отпадом и доставити Вам све његове недостатке.		– Уредба о висини и условима за доделу подстицајних средстава;
	Учесник у јавној расправи: Јавно комунално предузеће „Медиана“ Ниш		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
60.	Предложени документ је дефинисао адекватну визију управљања отпадом, као и циљеве за унапређење управљања отпадом у Републици Србији. Међутим, постоји потреба да се укључе сви индикатори достигања општег циља, који су остали на нивоу праћења: -степен комуналног отпада који се одлаже на несанитарне депоније у односу на укупну количину отпада генерисаног комуналног отпада (%), - степен збринутог опасног отпада (%). Нису дати индикатори за: превенцију настајања отпада, смањење количина рециклабилног отпада који се одлаже на депоније, смањење удела биоразградивог отпада у одложеном комуналном отпаду, смањење негативног утицаја одложеног	Не прихвата се. Предложени додатни показатељи учинка на новоу општег циља су већ обухваћени утврђеним подизатељем на нивоу општег циља, као и показатељима на нову посебних циљева. Смањење неагтивних ефекта на здравље и животну средину су обрађени у анализи ефекта мера утврђених Програмом.	

	отпада на животну средину, климу и људско здравље и управљање насталим отпадом по принципима циркуларне економије.		
61.	На основу међудржавног Уговора о економско - техничкој сарадњи Републике Србије и Републике Кине, Комерцијалног Уговора о пројектовању и извођењу радова на изградњи инфраструктуре за одлагање чврстог комуналног отпада у Републици Србији, фебруар 2021.године, закљученог између Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Републике Србије и компаније ЦРБЦ (Цхина Роад анд Бридге Цорпоратион)-Република Кина, као и општег стања са прикупљањем, транспортом, третманом и депоновањем комуналног отпада и неопходности хитног решавања овог значајног проблема, Град Ниш је, испред Нишког региона за управљање отпадом, а у сарадњи са горенаведеним институцијама, израдио пројектни задатак за успостављање Регионалног центра за управљање отпадом „Келеш“ (РЦУО „Келеш“)у оквиру пројекта „Чиста Србија“. Поред осталих елемената РЦУО „Келеш“, предвиђено је и постројење за енергетско искоришћење отпада - спалионицу. По нашим сазнањима, исто је предвиђено и за регион око Крагујевца. Како Предлог програма управљања отпадом у Републици Србији за период од 2022-2031. године предвиђа изградњу спалионице само у Граду Београду, сугеришемо да се изврши додатна консултација са Министарством грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, како би Предлог програма управљања отпадом укључио планове	Не прихвата се Детаљније активности за спровођење мера утврђених Програмом у вези са датим предлогом се евентуално могу утврдити приликом израде акционог плана за спровођење Програма.	

	пројекта „Чиста Србија“, или вршиле измене пројектног задатка за изградњу РЦУО „Келеш“.		
62.	У складу са претходним коментаром, Град Ниш и Нишки регион за управљање отпадом нису обухваћени нити у делу отварања регионалних центара до 2030. године (Мера 1.4. Успостављање нових регионалних центара са санитарним депонијама), нити у делу отварања Сакупљачких станица до 2031. године (Мера 1.2. Унапређење система за одвојено сакупљање и рециклажу комуналног отпада). Предлажемо да се Предлог програма управљања отпадом допуни активностима које се планирају у Граду Нишу.	Не прихвата се. Детаљније активности за спровођење мера утврђених Програмом у вези са датим предлогом се евентуално могу утврдити приликом израде акционог плана за спровођење Програма.	
63.	Предлог програма управљања отпадом дефинише потребу успостављања мреже сакупљања опасног отпада из домаћинства , што је неопходна активност. Међутим, није дефинисано ко ће финансирати операције сакупљања, транспорта и третмана ове врсте отпада. Како нови Нацрт Закона о управљању отпадом сврстава опасан отпад из домаћинства у комунални отпад, по тој логици би генератори отпада требало да плате пуну цену управљања комуналним, па и опасним отпадом из домаћинства као интегралним делом комуналног отпада. Међутим, у самом Предлогу програма стоји: „За све опције је заједничко то да предаја опасног отпада из домаћинства треба да буде бесплатна за грађане како би се остварио висок проценат сакупљања опасног отпада и избегла контаминација рециклабилних компоненти.“ Није јасно дефинисано ко ће онда платити управљање овим	Не прихвата се. Биће дефинисано кроз Акциони план за спровођење Програма.	

	током отпада, а како опасан отпад који настаје у домаћинству спада у посебне токове отпада (батерије, акумулатори и слично) сматрамо да трошкове управљања овим током отпада треба да плате они који производе стављају на тржиште.		
	Учесник у јавној расправи: Фабрика картона Умка доо		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
64.	ПРИМЕДБА: 3.4.3. Постојећа инфраструктура за третман и одлагање посебних токова отпада Наведени описи постројења за рециклажу треба допунити са што реалнијом сликом, узимајући у обзир све врсте третмана који се раде у Републици Србији. Конкретно, тврдња да се отпадни папир, а посебно картон, углавном рециклира у Републици Србији, није истинита јер као што је наведено у табелама више од половине сакупљеног отпада се извезе, док се са друге стране папир увози како би фабрике могле да задовоље своје капацитете.. Такође се наводи да у Републици Србији постоји постројење за рециклажу вишеслојне папирне амбалаже капацитета око 3.500 т на годишњем нивоу, што је далеко од тачног податка обзиром да само фабрика картона Умка већ сада има капацитет за рециклажу старог папира од преко 100.000т/годишње, а у току су инвестиције којима ће се до краја 2022 омогућити рециклажа и преко 200.000т отпадног папира и картона на годишњем нивоу за шта тренутно не постоје доступне количине	Прихвата се делимично	Исто као под 12.

сировиен (отпадног папира/картона) на домаћем тржишту јер се значајан део отпадног папира/картона извози, а део недостајућих количина је последица чињенице да се отпадни папир не прикупља примарном сепарацијом. Фабрика картона Умка је била принуђена да у 2020 увезе чак 77.000т отпадног папира и картона како би реализовала свој производни процес, док је у 2021 ова количина нешто мања (због томесечног застоја фабрике) и износи преко 50.000т, са тенденцијом раста и преко количине из 2020 због реализованог унапређења производње који омогућава даљи раст капацитета рециклаже отпадног папира/картона у ФК Умка у наредном периоду. Увидом у званичне податке Агенције за заштиту животне средине, није јасно како се дошло до селекције и наведених вредности у главној инфраструктури за управљање отпадом тј. Табела 3.21. Главна постојећа инфраструктура за управљање отпадом у Републици Србији, с обзиром на број издатих дозвола за третман и фирми које реално послују ПРЕДЛОГ: Потребно је дати јасни приказ на основу званичних података Агенције за заштиту животне средине које врсте отпада су третиране према врсти и званично пријављене од овлашћених фирми за третман према издатим дозволама, као и то који су капацитети рециклаже по врстама отпада, а која количина се прикупи, односно преради у РС, односно који део се извезе.		
---	--	--

65.	ПРИМЕДБА: 5.1. Општи циљ Начело близине и регионалног приступа управљању отпадом Програм је предвидео да се отпад треба третирати или одлагати што је ближе месту настанка, тј. у регији у којој је настао, како би се избегли нежељени утицаји транспорта на животну средину. Избор локације за постројење за третман и/или поновно искоришћење и/или одлагање зависи од локалних услова и околности, врсте и количине отпада, начина транспорта и одлагања, економске одрживости, као и могућег утицаја на животну средину. Регионално управљање отпадом обезбеђује се развојем и применом регионалних стратешких планова у складу са Програмом, заснованим на европском законодавству и националној политици. Међутим, овим освртом није дата ни једна законска или економска мера која ће подржати нашу рециклажну индустрију. Један од примера је да смо ми, Фабрика картона Умка, као највећа фабрика за рециклажу папира и картона, улагањима у претходном периоду достигли капацитете који изискују нове количине отпадног папира и картона које тренутно увозимо са других тржишта. Са друге стране, ситуација је да тај отпад постоји на нашем тржишту, али се извози или одлази на депонију. Извоз и увоз отпада, када на локалу постоји могућност рециклаже у значајној мери утичу на загађење животне средине, пре свега ваздуха и повећа емисије ЦО₂, због потрошње горива.	Не прихвата се.	Исто као под 17.

	Конкретно, уколико се на месечном нивоу увезе и извезе око 11.000 - 12.000 т (за потребе рада две највеће фабрике за рециклажу отпадног папира и картона у РС) из регија у окружењу и за то ангажује 545 шлепера, долазимо до потрошње од 130.800 литара горива на месечном нивоу, чијим сагоревањем долази до значајног испуштања ЦО₂ и загађења ваздуха са којим већ као земља имамо озбиљан проблем. (калкулација, шлепер пређе мин. 600км, троши на 100 км 40 литара, долазимо до 240 литара.*545 шлепера, односно месечно се емитују у ваздух продукти сагоревања 22.000л горива, што би у случају локалног прикупљања и транспорта било присутно у вишеструко мањем обиму) . ПРЕДЛОГ: Прописати законске и економске мере које ће да створе услове да користимо локалне ресурсе који се тренутно одлажу на депоније/сметлишта и само деградирају животну средину, те да датим мерама смањимо увоз туђег отпада.		
66.	ПРИМЕДБА: 5.2. Посебни циљеви За остваривање општег циља Програма утврђују се следећи: Посебни циљ 1: • повећање стопе рециклаже комуналног отпада на укупних 25% по маси до 2025. године и 35% до 2030. године; • повећање стопе припреме за поновну употребу и рециклажу комуналног отпада на	Не прихвата се	Исто као под 18.

	минимално 55% по тежини до краја 2025. године и минимално 60% по тежини до краја 2030. године • до краја 2029. године успостављено одвојено сакупљање бар за папир, метал, пластику, стакло и текстил • повећање стопе рециклаже папира и картона на 25% до 2025. године и 35% до 2029. године; • смањење одлагања отпада на несанитарне депоније на 0% до 2034. године. Посебан циљ 3: • повећање покривености система одвојеног сакупљања амбалажног отпада на 100% до 2028. године • рециклирање масеног удела целокупног амбалажног отпада од 65% до 2025. и 70% до 2030. године - о 50% тежине за пластику до 2025. и 55% до 2030. - о 25% тежине за дрво до 2025. и 30% до 2030. - о 70% тежине за црне метале до 2025. и 80% до 2030. - о 50% тежине за алуминијум до 2025. и 60% до 2030. - о 70% тежине за стакло до 2025. и 75 % до 2030. - о 75% тежине за папир и картон до 2025. и 85% до 2030. Програм треба да предвиди да рокови за постављање циљева буду усаглашени са роковима који представљају предуслове за		
--	---	--	--

њихово остварење. Наиме, ако тек до 2029.године треба да успоставимо одвојено сакупљање за фракције амбалажног отпада и да покривеност система за одвојено сакупљање амбалажног отпада реализујемо до 2028.године, како и на који начин ћемо остварити прописане специфичне циљеве за амбалажу до 2025.године? ПРЕДЛОГ: Усагласити прописане рокове према програму тако да предуслови за остваривање циљева морају имати краће рокове од рока за који је предвиђено достизање циља. Предлаже се утврђивање циљева сакупљања и третмана амбалажног отпада из комуналног отпада за локалне самоуправе, сходно Посебним циљевима који се односе на рециклирање масеног удела целокупног амбалажног отпада према свакој врсти материјала (према % наведеним у Посебни циљ 3). Уколико се отпадни папир и картон буду мешали са другим амбалажним отпадом, неће бити могуће коришћење отпадног папира и картона из примарне селекције у рециклажној индустрији за производњу амбалажних папира и картона који се у већинском обиму користе за паковање хране. Предвидети да Јединице локалних самоуправа имају обавезу да дефинишу начин испуњења циљева и казнене одредбе за Јединице локалних самоуправа које су сразмерне последицама које проистичу по животну средину, као и механизам		
---	--	--

	у случају да Јединице локалних самоуправи не испуни прописану обавезу, како би се планирано прикупљање највероватније и реализовало.		
67.	ПРИМЕДБА: 6.1. Потребна инфраструктура за управљање комуналним отпадом Интегрисани систем за управљање комуналним отпадом садржи следеће кључне елементе: увођење одвојеног сакупљања рециклабилних материјала успостављањем система (најмање) две канте – једна за мешовити отпад и други за отпад који се може рециклирати. У зависности од потреба региона, број канти може бити и већи (за отпад који подлеже колективним шемама пропорционални допринос). Постепено ће бити допуњене одвојеним сакупљањем следећих материјала за рециклажу: стакло (~ 100% амбалаже); 6.1.2.1. Примарна сепарација Што боља примарна сепарација сматра се обавезним делом система сакупљања отпада. За комунални отпад се врши на нивоу домаћинства, као и у малим предузећима и институцијама које генеришу сличан отпад. Систем укључује разврставање на месту настанка у две фракције (суву и влажну) и додатне контејнере (тј. контејнере који ће се набављати поред постојећих који се сада користе за мешани отпад). Захтев за рециклажу од 50% комуналног отпада ће бити постигнут успостављањем интегрисаних регионалних система за управљање комуналним	Не прихвата се	Исто као под 19.

	отпадом широм Србије, чиме ће се одвојено сакупљати рециклирани материјали и фракције за рециклажу које ће бити припремљене секундарним одвајањем отпада. Република Србија ће прописати неопходне мере за постизање циља за поновну употребу и рециклирање отпадних материјала као што су папир, метал, пластика и стакло из домаћинстава и евентуално из других извора, пошто су ови токови отпада слични отпаду из домаћинстава. Успостављање система две канте је најосновнији систем и пружа почетну тачку у регионалној структури интегрисаног управљања отпадом. Једна за мешани отпад и друга за рециклабилни отпад (пластика, метали, папир и други рециклабилни отпад осим стакла), којим се покрива 100% становништва Србије (Прва фаза изградње инфраструктуре). Одвојено сакупљање стакла биће успостављено на одређеним сакупљачким местима („рециклажним острвима”). Прогресивно додавање контејнера је планирано у циљу повећања квантитета и квалитета рециклабилних материјала. Минимум који је неопходан је увођење додатне канте су возила и кампање информисања за одвојено сакупљање биоразградивог отпада и стакла. Токови отпада одвојени на месту настанка, као што је биоотпад, морају се усмерити на биолошки третман, а други рециклабилни материјали као што су метал, пластика, стакло, папир и картон и дрво, се усмеравају на операције поновног искоришћења материјала у индустријским процесима.		
--	---	--	--

	ПРЕДЛОГ: Програма са „две канте“ је минималан корак који не може да доведе до остваривање захтеваних циљева ЕУ. Програм треба у старту да предвиди оно што је коначан циљ, а да постепено планира подизање система. Оваквим приступом добићемо јако лош квалитет материјала који неће моћи да се рециклира и самим тим неће моћи да буду остварени захтевани циљеви. Неопходно је увести сакупљање <u>три одвојене фракције тј. папир/картон, пластика/метал и стакло.</u> Оваквим приступом ћемо створити предуслове за добијање довољно квалитетне сировине и испуњење прописаних специфичних циљева за сваки од материјала. Трошкови ове три одвојене фракције одвојеног сакупљања оправдавају рециклажу, јер смањују трошкове сортирања и дају већу вредност сортираног материјала за даљу употребу, што представља директну погодност за животну средину. У случају обједињеног сакупљања амбалажног отпада доћи ће до контаминације папира и картона након чега исти неће представљати погодну сировину за рециклажу већ може бити намењен само другим облицима прераде – разградњи или сагоревању, који се по хијерархији циркуларне економије налазе испод рециклаже и не подстичу развој циркуларне економије по питању рециклаже отпадног папира и картона.		
68.	ПРИМЕДБА: У резимеу 6.5. потребне инфраструктуре за спровођење Програма, у Табела 6.2. Капацитети		Исто као под 22.

нових постројења за сакупљање, поновно искоришћење, третман и одлагање отпада предвиђено је да у свим општинама у Србији буду постављени посебни контејнери за амбалажни отпад (1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника, уз то, 1 контејнер за пластику на 1400 становника), међутим није могуће пронаћи везу са даљим плановима у Програму с обзиром да се сви обрачуни и предлози базирају на „две канте“. У одељку наведене тачке такође недостају папир и релевантни токови отпада (амбалажни отпад, стакло, пластика и папир). Касније у Програму 7.2.1.3. Управљање посебним токовима отпада, амбалажа и амбалажни отпад се наводи да укупни инвестициони трошкови за збрињавање амбалаже и амбалажног отпада износе 49,5 милиона евра и да наведени трошкови подразумевају: • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање стакла. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 10.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање пластичних флаша. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 5.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне капацитете за сортирање и прераду пластичне амбалаже. Процењени инвестициони трошкови износе приближно 15 милиона евра за		
--	--	--

	капацитет од 25.000 т, што значи да би за прераду 75.000 т пластичне амбалаже укупна вредност неопходних инвестиција била око 45 милиона евра. Ни на који начин у Програму није јасно како се предвиђа само 10.000 контејнера за стакло, и 5.000 контејнера за стакло (вероватно пластика), ако је у резимеу потребне инфраструктуре дато да 1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника и 1 контејнер за пластику на 1400 становника. ПРЕДЛОГ: Ревидирати Програм тако да има доследности у праћењу оног што је предвиђено планираном инфраструктуром. Приказан предлог је тренутно нелогичан и у истом недостају контејнери за отпадни папир/картон који би омогућили адекватно прикупљање отпадог папира и картона за потребе рециклажног процеса и производње примарне, односно секундарне амбалаже, што је стуб рециклажне индустрије у области прераде отпадног папира и картона у РС (производни процес два највећа рециклера, Фабрике картона Умка и фабрике папира СмрфитКаппа).		
	Учесник у јавној расправи: Екостар пак д.о.о.		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма

69.	ПРИМЕДБА: 3.4. Посебни токови отпада 3.4.1. Врсте и количине посебних токова отпада Амбалажни отпад – Нису наведене тачне вредности у Табели 3.14. Амбалажни отпад који су као рециклиран пријавиле колективне шеме, у тонама (Извор: Агенција за заштиту животне средине, годишњи извештај) и у Табели 3.15. Амбалажни отпад који су као поново искоришћен пријавиле колективне шеме, у тонама (Извор: Агенција за заштиту животне средине, годишњи извештај), као ни у самом тексту. Потребно је навести податке према званичним извештајима Агенције за заштиту животне средине. У Програму се наводи ретроактивно обрачунавање степена достизања општих и специфичних националних циљева за Републику Србију у 2020.години који није базиран нити утемељен на било ком важећем законском документу који је усвојен и био обавезан да се примени. На овај начин Програм приказује вредности које могу довести у заблуду испуњење прописаних и важећих циљева. Такође, у самом програму нигде није представљена нова методологија која је коришћена и ко је и како ту нову методологију применио према законској регулативи Републике Србије. Касније у тексту Програма се нигде не наводи како и на који начин ће се кренути са применом нове методологије обрачунавања и на који начин ће се прилагодити систем обавеза.	Прихвата се	Исто као коментар 11.
-----	---	-------------	-----------------------

	Такође, у тексту се објашњава да на основу Специфичног плана имплементације Директиве о амбалажи и амбалажном отпаду постигнути су утврђени циљеви за папир и картон, пластику и дрво, док за стакло и метал циљеви за рециклажу и поновно искоришћење нису постигнути. Није јасно на које циљеве се ово тврдња односи, па може довести у заблуду у односу на тренутно важеће испуњене законских одредби. ПРЕДЛОГ: До законског усвајања нове методологије обрачуна у Програму наводити егзактне податке сходно важећој законској регулативи и извештајима званичних институција (Агенција за заштиту животне средине). У самом Програму описати какав је план усвајања нове методологије и како ће се вршити усаглашавање свих сегмента на које ће она утицати.		
70.	ПРИМЕДБА: 3.4.3. Постојећа инфраструктура за третман и одлагање посебних токова отпада Наведени описи постројења за рециклажу треба допунити са што реалнијом сликом, узимајући у обзир све врсте третмана који се раде у Републици Србији. Конкретно, тврдња да се отпадни папир, а посебно картон, углавном рециклира у Републици Србији, није истинита јер као што је наведено у табелама више од половине сакупљеног отпада се извезе, док се са друге стране папир увози како би фабрике могле да задовоље своје капацитете.	Прихвата се	Исто као под 12.

	Увидом у званичне податке Агенције за заштиту животне средине, није јасно како се дошло до селекције и наведених вредности у главној инфраструктури за управљање отпадом тј. Табела 3.21. Главна постојећа инфраструктура за управљање отпадом у Републици Србији, с обзиром на број издатих дозвола за третман и фирми које реално послују. ПРЕДЛОГ: Потребно је дати јасни приказ на основу званичних података Агенције за заштиту животне средине које врсте отпада су третиране према врсти и званично пријављене од овлашћених фирми за третман према издатим дозволама.		
71.	ПРИМЕДБА: 3.5. Постојећи економски и други инструменти за управљање отпадом Није јасно на коју врсту производа којим је истекао рок се планира систем депозита. - Систем поврата депозита за одређене производе којима је истекао рок трајања На пример, систем постоји за стаклене и пластичне боце, са циљем да се поново употребе и тако се смањи стварање отпада. Систем је тренутно у фази пројекта, а накнада за поврат амбалаже се реализује путем „допуне” картице за градски превоз. ПРЕДЛОГ: Преформулисати.	Прихвата се	Исто као под 13.

72.	ПРИМЕДБА: 3.8.2. Индустијски и опасан отпад У делу Програм где се каже „Према прогнозама, очекује се да ће се 2030. године на тржиште у Србији пласирати око 600.000 т амбалаже. Може се претпоставити да сва амбалажа која се пласира на тржиште у одређеној години постане амбалажни отпад исте године. ПРЕДЛОГ: Потребно је изменити претпоставку да ће оно што се пласира на тржиште у истој години постати отпад, јер је немогуће да се оно што се пласира и потроши истог дана и нереално је очекивати да ће то моментално постати отпад, првенствено што постоје групе производа које се не троше моментално већ је потребан дужи период коришћења.	Не прихвата се	Исто као под 15.
73.	ПРИМЕДБА: 5.1. Општи циљ Начело близине и регионалног приступа управљању отпадом Програм је предвидео да се отпад треба третирати или одлагати што је ближе месту настанка, тј. у регији у којој је настао, како би се избегли нежељени утицаји транспорта на животну средину. Избор локације за постројење за третман и/или поновно искоришћење и/или одлагање зависи од локалних услова и околности, врсте и количине отпада, начина транспорта и одлагања, економске одрживости, као и могућег утицаја на животну средину. Регионално управљање отпадом обезбеђује се развојем и применом регионалних стратешких планова у	Не прихвата се.	Исто као под 17.

	складу са Програмом, заснованим на европском законодавству и националној политици. Међутим, овим освртом није дата ни једна законска или економска мера која ће подржати нашу рециклажну индустрију. Један од примера је да су две највеће фабрике за рециклажу папира и картона улагањима у претходном периоду достигле капацитете који изискују нове количине отпадног папира и картона које тренутно увозе са других тржишта. Са друге стране, ситуација је да тај отпад постоји на нашем тржишту, али се извози или одлази на депонију. Извоз и увоз отпада, када на локалу постоји могућност рециклаже у значајној мери утичи на загађење животне средине, пре свега ваздуха и повећа емисије ЦО₂, због потрошње горива. ПРЕДЛОГ: Прописати законске и економске мере које ће да створе услове да користимо локалне ресурсе који сада само деградирају животну средину и смањимо увоз туђег отпада.		
74.	ПРИМЕДБА: 5.2. Посебни циљеви За остваривање општег циља Програма утврђују се следећи: Посебни циљ 1: • повећање стопе рециклаже комуналног отпада на укупних 25% по маси до 2025. године и 35% до 2030. године; • повећање стопе припреме за поновну употребу и рециклажу комуналног отпада на	Не прихвата се	Исто као под 18.

	минимално 55% по тежини до краја 2025. године и минимално 60% по тежини до краја 2030. године • до краја 2029. године успостављено одвојено сакупљање бар за папир, метал, пластику, стакло и текстил • повећање стопе рециклаже папира и картона на 25% до 2025. године и 35% до 2029. године; • смањење одлагања отпада на несанитарне депоније на 0% до 2034. године. Посебан циљ 3: • повећање покривености система одвојеног сакупљања амбалажног отпада на 100% до 2028. године • рециклирање масеног удела целокупног амбалажног отпада од 65% до 2025. и 70% до 2030. године - о 50% тежине за пластику до 2025. и 55% до 2030. - о 25% тежине за дрво до 2025. и 30% до 2030. - о 70% тежине за црне метале до 2025. и 80% до 2030. - о 50% тежине за алуминијум до 2025. и 60% до 2030. - о 70% тежине за стакло до 2025. и 75 % до 2030. - о 75% тежине за папир и картон до 2025. и 85% до 2030. Програм треба да предвиди да рокови за постављање циљева буду усаглашени са роковима који представљају предуслове за		
--	---	--	--

њихово остварење. Наиме, ако тек до 2029.године треба да успоставимо одвојено сакупљање за фракције амбалажног отпада и да покривеност система за одвојено сакупљање амбалажног отпада реализујемо до 2028.године, како и на који начин ћемо остварити прописане специфичне циљеве за амбалажу до 2025.године? Програм нигде није предвидео период прилагођавање тренутно постављеним циљевима према Уредби о утврђивању Плана смањења амбалажног отпада за период од 2020. до 2024. године, која је донета на основу Закона о амбалажи и амбалажном отпаду. Такође, за циљеве који се односе на сакупљање комуналног отпада, нигде у Програму није наведено како ће они бити спуштени на локални ниво, ко ће имати одговорност за њихову реализацију и не постоји механизам који ће допринети да се избегне неостварење циљева. Наиме, тренутно важећом законском регулативом је прописано да ће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казнити за прекршај одговорно лице у органу државне управе, одговорно лице у јединици локалне самоуправе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу, ако не уреди селекцију и одвојено сакупљање отпада, не обезбеђује одлагање отпада из домаћинства у контејнере или на други начин, не организује и не опреми центре за сакупљање отпада из домаћинства који није могуће одложити у контејнере за комунални отпад. Са друге стране предвиђена је одговорност приватног сектора		
---	--	--

за финансирање амбалажног отпада, док приватан сектор нема овлашћења да утиче на уређење сакупљања комуналног амбалажног отпада нити је Програм предвидео уређење тог сегмента. ПРЕДЛОГ: Усагласити прописане рокове према програму тако да предуслови за остваривање циљева морају имати краће рокове од рока за који је предвиђено достизање циља. Предлаже се утврђивање циљева сакупљања и третмана амбалажног отпада из комуналног отпада за локалне самоуправе, сходно Посебним циљевима који се односе на рециклирање масеног удела целокупног амбалажног отпада према свакој врсти материјала (према % наведеним у Посебни циљ 3). Предвидети да Јединице локалних самоуправа имају обавезу да дефинишу начин испуњења циљева и казнене одредбе за Јединице локалних самоуправа које су сразмерне последицама које проистичу по животну средину, као и механизам у случају да Јединице локалних самоуправи не испуни прописану обавезу. Прописати да се у предлозима измене законски одредби дефинише да је Јединица локалне самоуправе дужна да успостави и уговори сарадњу са овлашћеним оператерима система са циљем уређења и организације одвојеног		
---	--	--

	прикупљања комуналног амбалажног отпада ради рециклаже и поновног искоришћења.		
75.	ПРИМЕДБА: 6.1. Потребна инфраструктура за управљање комуналним отпадом Интегрисани систем за управљање комуналним отпадом садржи следеће кључне елементе: увођење одвојеног сакупљања рециклабилних материјала успостављањем система (најмање) две канте – једна за мешовити отпад и други за отпад који се може рециклирати. У зависности од потреба региона, број канти може бити и већи (за отпад који подлеже колективним шемама пропорционални допринос). Постепено ће бити допуњене одвојеним сакупљањем следећих материјала за рециклажу: стакло (~ 100% амбалаже); 6.1.2.1. Примарна сепарација Што боља примарна сепарација сматра се обавезним делом система сакупљања отпада. За комунални отпад се врши на нивоу домаћинства, као и у малим предузећима и институцијама које генеришу сличан отпад. Систем укључује разврставање на месту настанка у две фракције (суву и влажну) и додатне контејнере (тј. контејнере који ће се набављати поред постојећих који се сада користе за мешани отпад). Захтев за рециклажу од 50% комуналног отпада ће бити постигнут успостављањем интегрисаних регионалних система за управљање комуналним отпадом широм Србије, чиме ће се одвојено сакупљати рециклирани материјали и фракције за	Не прихвата се	Исто као под 19.

	рециклажу које ће бити припремљене секундарним одвајањем отпада. Република Србија ће прописати неопходне мере за постизање циља за поновну употребу и рециклирање отпадних материјала као што су папир, метал, пластика и стакло из домаћинстава и евентуално из других извора, пошто су ови токови отпада слични отпаду из домаћинстава. Успостављање система две канте је најосновнији систем и пружа почетну тачку у регионалној структури интегрисаног управљања отпадом. Једна за мешани отпад и друга за рециклабилни отпад (пластика, метали, папир и други рециклабилни отпад осим стакла), којим се покрива 100% становништва Србије (Прва фаза изградње инфраструктуре). Одвојено сакупљање стакла биће успостављено на одређеним сакупљачким местима („рециклажним острвима”). Прогресивно додавање контејнера је планирано у циљу повећања квантитета и квалитета рециклабилних материјала. Минимум који је неопходан је увођење додатне канте су возила и кампање информисања за одвојено сакупљање биоразградивог отпада и стакла. Токови отпада одвојени на месту настанка, као што је биоотпад, морају се усмерити на биолошки третман, а други рециклабилни материјали као што су метал, пластика, стакло, папир и картон и дрво, се усмеравају на операције поновног искоришћења материјала у индустријским процесима.		
--	--	--	--

	ПРЕДЛОГ: Програма са „две канте“ је минималан корак који не може да доведе до остваривање захтеваних циљева ЕУ. Програм треба у старту да предвиди оно што је коначан циљ, а да постепено планира подизање система. Оваквим приступом добићемо јако лош квалитет материјала који неће моћи да се рециклира и самим тим неће моћи да буду остварени захтевани циљеви. Неопходно је увести сакупљање <u>три одвојене фракције тј. папир/картон, пластика/метал и стакло.</u> Оваквим приступом ћемо створити предуслове за добијање што квалитетније сировине и испуњење прописаних специфичних циљева за сваки од материјала. Трошкови ове три одвојене фракције одвојеног сакупљања оправдавају рециклажу, јер смањују трошкове сортирања и дају већу вредност сортираног материјала за даљу употребу, што представља директну погодност за животну средину.		
76.	ПРИМЕДБА: У резимеу 6.5. потребне инфраструктуре за спровођење Програма, у Табела 6.2. Капацитети нових постројења за сакупљање, поновно искоришћење, третман и одлагање отпада предвиђено је да у свим општинама у Србији буду постављени посебни контејнери за амбалажни отпад (1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника, уз то, 1 контејнер за пластику на 1400 становника), међутим није могуће пронаћи везу са даљим плановима у Програму с обзиром да се сви обрачуни и предлози базирају на „две канте“ . У одељку наведене тачке такође недостају папир и	Не прихвата се	Исто као под 22.

релевантни токови отпада (амбалажни отпад, стакло, пластика и папир). Касније у Програму 7.2.1.3. Управљање посебним токовима отпада, амбалажа и амбалажни отпад се наводи да укупни инвестициони трошкови за збрињавање амбалаже и амбалажног отпада износе 49,5 милиона евра и да наведени трошкови подразумевају: • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање стакла. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 10.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање пластичних флаша. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 5.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне капацитете за сортирање и прераду пластичне амбалаже. Процењени инвестициони трошкови износе приближно 15 милиона евра за капацитет од 25.000 т, што значи да би за прераду 75.000 т пластичне амбалаже укупна вредност неопходних инвестиција била око 45 милиона евра. Ни на који начин у Програму није јасно како се предвиђа само 10.000 контејнера за стакло, и 5.000		
--	--	--

	контејнера за стакло (вероватно пластика), ако је у резимеу потребне инфраструктуре дато да 1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника и 1 контејнер за пластику на 1400 становника. ПРЕДЛОГ: Ревидирати Програм тако да има доследности у праћењу оног што је предвиђено планираном инфраструктуром. Приказан предлог је тренутно нелогичан.		
77.	ПРИМЕДБА: 7.2.1.1. Комунални отпад Пре почетка рада „рециклажних дворишта” мора се развити адекватан финансијски механизам који подразумева да ће колективни оператер сносити сразмерне трошкове за одвојено сакупљање амбалажног отпада (у две канте, стаклене амбалаже) и за сортирање амбалажног отпада секундарним раздвајањем (продужена одговорност произвођача). Колективни оператер може да сноси само реалне трошкове који су показани кроз ефикасну услугу и сакупљене количине. ПРЕДЛОГ: Преформулисати сходно примедби.	Не прихвата се	Исто као под 23.
78.	ПРИМЕДБА: 8.2. Приватни сектор Произвођачи и увозници могу извршавати своје утврђене обавезе појединачно или заједно, осим произвођача амбалаже и увозника који своје обавезе могу испуњавати само колективно (осим амбалаже која се користи за сопствене потребе). Овај навод	Прихвата се	Исто као под 24.

	није тачан и у супротности је са Законом о амбалажи и амбалажном отпаду. ПРЕДЛОГ: Преформулисати у складу са одредбама Закона о амбалажи и амбалажном отпадом		
79.	ПРИМЕДБА: 13. Листа прописа које треба изменити или усвојити ради спровођења програма Наведено је да је један од кључних прописа које треба изменити ради спровођења Програма и Уредба о минималним захтевима за програме продужене одговорности произвођача за одређене посебне токове отпада која не постоји. ПРЕДЛОГ: Не можемо мењати пропис који не постоји. Избрисати	Не прихвата се.	Исто као под 25.
Учесник у јавној расправи: Удружење сакупљача неопасног отпада			
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
80.	ПРИМЕДБА: 5.2. Посебни циљеви За остваривање општег циља Програма утврђују се следећи: Посебни циљ 1: - повећање стопе рециклаже комуналног отпада на укупних 25% по маси до 2025. године и 35% до 2030. године; - повећање стопе припреме за поновну употребу и рециклажу комуналног отпада на	Не прихвата се	Исто као под 18.

	минимално 55% по тежини до краја 2025. године и минимално 60% по тежини до краја 2030. године • до краја 2029. године успостављено одвојено сакупљање бар за папир, метал, пластику, стакло и текстил • повећање стопе рециклаже папира и картона на 25% до 2025. године и 35% до 2029. године; • смањење одлагања отпада на несанитарне депоније на 0% до 2034. године. Посебан циљ 3: • повећање покривености система одвојеног сакупљања амбалажног отпада на 100% до 2028. године • рециклирање масеног удела целокупног амбалажног отпада од 65% до 2025. и 70% до 2030. године - о 50% тежине за пластику до 2025. и 55% до 2030. - о 25% тежине за дрво до 2025. и 30% до 2030. - о 70% тежине за црне метале до 2025. и 80% до 2030. - о 50% тежине за алуминијум до 2025. и 60% до 2030. - о 70% тежине за стакло до 2025. и 75 % до 2030. - о 75% тежине за папир и картон до 2025. и 85% до 2030. Програм треба да предвиди да рокови за постављање циљева буду усаглашени са роковима који представљају предуслове за		
--	---	--	--

њихово остварење. Наиме, ако тек до 2029.године треба да успоставимо одвојено сакупљање за фракције амбалажног отпада и да покривеност система за одвојено сакупљање амбалажног отпада реализујемо до 2028.године, како и на који начин ћемо остварити прописане специфичне циљеве за амбалажу до 2025.године? ПРЕДЛОГ: Усагласити прописане рокове према програму тако да предуслови за остваривање циљева морају имати краће рокове од рока за који је предвиђено достизање циља. Предлаже се утврђивање циљева сакупљања и третмана амбалажног отпада из комуналног отпада за локалне самоуправе, сходно Посебним циљевима који се односе на рециклирање масеног удела целокупног амбалажног отпада према свакој врсти материјала (према % наведеним у Посебни циљ 3). Предвидети да Јединице локалних самоуправа имају обавезу да дефинишу начин испуњења циљева и казнене одредбе за Јединице локалних самоуправа које су сразмерне последицама које проистичу по животну средину, као и механизам у случају да Јединице локалних самоуправи не испуни прописану обавезу. Прописати да се у предлозима измене законски одредби дефинише да је Јединица локалне самоуправе дужна да успостави и уговори		
---	--	--

	сарадњу са овлашћеним оператерима система са циљем уређења и организације одвојеног прикупљања комуналног амбалажног отпада ради рециклаже и поновног искоришћења		
81.	ПРИМЕДБА: 6.1. Потребна инфраструктура за управљање комуналним отпадом Интегрисани систем за управљање комуналним отпадом садржи следеће кључне елементе: увођење одвојеног сакупљања рециклабилних материјала успостављањем система (најмање) две канте – једна за мешовити отпад и други за отпад који се може рециклирати. У зависности од потреба региона, број канти може бити и већи (за отпад који подлеже колективним шемама пропорционални допринос). Постепено ће бити допуњене одвојеним сакупљањем следећих материјала за рециклажу: стакло (~ 100% амбалаже); 6.1.2.1. Примарна сепарација Што боља примарна сепарација сматра се обавезним делом система сакупљања отпада. За комунални отпад се врши на нивоу домаћинства, као и у малим предузећима и институцијама које генеришу сличан отпад. Систем укључује разврставање на месту настанка у две фракције (суву и влажну) и додатне контејнере (тј. контејнере који ће се набављати поред постојећих који се сада користе за мешани отпад). Захтев за рециклажу од 50% комуналног отпада ће бити постигнут успостављањем интегрисаних регионалних система за управљање комуналним	Не прихвата се	Исто као под 19.

отпадом широм Србије, чиме ће се одвојено сакупљати рециклирани материјали и фракције за рециклажу које ће бити припремљене секундарним одвајањем отпада. Република Србија ће прописати неопходне мере за постизање циља за поновну употребу и рециклирање отпадних материјала као што су папир, метал, пластика и стакло из домаћинстава и евентуално из других извора, пошто су ови токови отпада слични отпаду из домаћинстава. Успостављање система две канте је најосновнији систем и пружа почетну тачку у регионалној структури интегрисаног управљања отпадом. Једна за мешани отпад и друга за рециклабилни отпад (пластика, метали, папир и други рециклабилни отпад осим стакла), којим се покрива 100% становништва Србије (Прва фаза изградње инфраструктуре). Одвојено сакупљање стакла биће успостављено на одређеним сакупљачким местима („рециклажним острвима”). Прогресивно додавање контејнера је планирано у циљу повећања квантитета и квалитета рециклабилних материјала. Минимум који је неопходан је увођење додатне канте су возила и кампање информисања за одвојено сакупљање биоразградивог отпада и стакла. Токови отпада одвојени на месту настанка, као што је биоотпад, морају се усмерити на биолошки третман, а други рециклабилни материјали као што су метал, пластика, стакло, папир и картон и дрво, се		
--	--	--

усмеравају на операције поновног искоришћења материјала у индустријским процесима. <u>ПРЕДЛОГ: Програм са „две канте“ је минималан корак („две канте“ је постојећи систем који није дао очекиване резултата код количина које се рециклирају у Р.Србији) који не може да доведе до остваривање захтеваних циљева ЕУ и циљева који се предлажу овим Програмом.</u> Програм треба у старту да предвиди оно што је коначан циљ, а да постепено планира подизање система. Оваквим приступом добићемо јако лош квалитет материјала који неће моћи да се рециклира и самим тим неће моћи да буду остварени захтевани циљеви. <u>Неопходно је увести сакупљање по систему 4 канте и по том основу осим канте за комунални отпад/мокру фракцију обезбедити могућност сакупљања за три одвојене фракције тј. папир/картон, пластика/метал и стакло.</u> Оваквим неопходним приступом ћемо створити предуслове за добијање што квалитетније сировине и испуњење прописаних специфичних циљева за сваки од материјала. Трошкови ове три одвојене фракције одвојеног сакупљања оправдавају рециклажу, јер смањују трошкове сортирања и дају већу вредност сортираног материјала за даљу употребу, што представља директну погодност за животну средину.		
---	--	--

	Сотирање амбалажног отпада из једне канте по овом предлог није могуће због разноврсности материјала и немоћности сортирања (поломљено стакло јер ризик са ручно сортирање помесан са папиром, петом, фолијом и др материјалима у једној канти) и проблема са квалитетом продаје сортираног материјала (поломљено стакло, папир са нечистоцама од разних течности од сокова, пива јогурта стварају ризик за производњу папира, итд).		
82.	ПРИМЕДБА: У резимеу 6.5. потребне инфраструктуре за спровођење Програма, у Табела 6.2. Капацитети нових постројења за сакупљање, поновно искоришћење, третман и одлагање отпада предвиђено је да у свим општинама у Србији буду постављени посебни контејнери за амбалажни отпад (1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника, уз то, 1 контејнер за пластику на 1400 становника), међутим није могуће пронаћи везу са даљим плановима у Програму с обзиром да се сви обрачуни и предлози базирају на „две канте“. У одељку наведене тачке такође недостају папир и релевантни токови отпада (амбалажни отпад, стакло, пластика и папир). Касније у Програму 7.2.1.3. Управљање посебним токовима отпада, амбалажа и амбалажни отпад се наводи да укупни инвестициони трошкови за збрињавање амбалаже и амбалажног отпада износе	Не прихвата се	Исто као под 22.

49,5 милиона евра и да наведени трошкови подразумевају: • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање стакла. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 10.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне инвестиционе трошкове за одвојено сакупљање пластичних флаша. Процена трошкова базира се на претпоставци да ће 5.000 контејнера за стакло бити дистрибуирано широм земље у свим општинама, и да је цена контејнера 300 евра; • додатне капацитете за сортирање и прераду пластичне амбалаже. Процењени инвестициони трошкови износе приближно 15 милиона евра за капацитет од 25.000 т, што значи да би за прераду 75.000 т пластичне амбалаже укупна вредност неопходних инвестиција била око 45 милиона евра. Ни на који начин у Програму није јасно како се предвиђа само 10.000 контејнера за стакло, и 5.000 контејнера за стакло (вероватно пластика), ако је у резимеу потребне инфраструктуре дато да 1 локација са контејнерима за стакло и папир на 700 становника и 1 контејнер за пластику на 1400 становника. ПРЕДЛОГ:		
--	--	--

	Ревидирати Програм тако да има доследности у праћењу оног што је предвиђено планираном инфраструктуром. Приказан предлог је тренутно нелогичан. Ревидирати Програм , на систем „4 канте „ са следећом применом: • 1 канта – комунални отпад/мокра фракција • 2 канта – Картон/Папир (Талас,новине,флајери,тетрапак итд) • 3 канта – Пластика/Метал (Пет амбалажа,Алу лименке,фолија,итд) • 4 канта – Амбалажно стакло (Амбалажне боце стакла,тегла,итд) Ревидирати неопходан број контејнера сразмено броју становника на основу неопходности достизања предложених циљева, јер у супротном циљеви са тренутним предлогом су недостижни на основу смањених капацитета у броју канти по домаћинству и укупном броју канти на територији Р.Србије.		
	Учесник у јавној расправи: Инжењери заштите животне средине		
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
83.	Програм управљања отпадом у Републици Србији за период од 2022-2031. Није израђен у складу са позитивним правним прописима Републике Србије.	Начелна примедба се не прихвата, а текст је допуњен ради бољег разумевања	У складу с тим, Министарство заштите животне средине је координирало израду Програма ради остваривања континуитета у спровођењу политике у

Наиме, Законом о планском систему Републике Србије ("Службени гласник РС", број 30 од 20. априла 2018.) прописано је да „<i>Стратегија јесте основни документ јавне политике, којим се на целовит начин утврђују стратешки правац деловања и јавне политике у конкретној области планирања и спровођења јавних политика утврђених прописом Владе.</i>“, док се чланом 14. дефинише сам појам програма. Према овом члану програм је документ јавне политике „...ужег обухвата од стратегије који, по правилу, разрађује посебан циљ стратегије или неког другог планског документа у складу са којим се доноси ...“ У поглављу 2.2.1. Нацрта програма <i>Законодавно-правни и стратешки оквир Републике Србије</i> наводе се две стратегије: Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. и Стратегија индустријске политике Републике Србије за период од 2021. до 2030. Међутим, ни један од ових докумената не испуњава основ за израду Програма који би, према овом закону и областима које уређују, требало даље да разрађује посебне циљеве ових стратегија. Са друге стране, Закон о планском систему у члану 15. одређује и садржај Програма: „Програм садржи исте елементе као и стратегија, а нарочито разрађене мере за постизање посебног циља, односно циљева које дефинише или преузима из стратегије или неког другог планског документа у складу са којим се усваја. Поступак измена Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом	ОДГОВОР: Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Службени гласник РС”, број 8/2019) (у даљем тексту: Уредба) у прилогу 11 утврђене су области планирања и спровођења јавних политика, у оквиру којима је утврђена и област планирања Заштита животне средине. У складу са чл. 11. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/2018) (у даљем тескту: Закон) и чл. 54. став 2. Уредбе, за област планирања Заштита животне средине доноси се „кровна” стратегија. У складу са чл. 14. став 1. Закона и чл. 33. став 1. алинеја 1. Уредбе, Влада доноси програме који представљају документе јавних политика ужег обухвата од стратегије, а којим се, по правилу, разрађује посебни циљ стратегије или неког другог планског документа, у складу са којим се доноси, или се интервенише у оквиру те области планирања у делу у коме није покривена важећом стратегијом. Министарство заштите животне	области управљања отпадом и њеног усклађивања са стандардима ЕУ. У складу са процесом оптимизације планског оквира у републици србији, област управљања отадом као ужа област у оквиру области планирања и спровођења јавних политика заштита животне средине биће обухваћена секторском стратегијом за област заштите животне средине
---	--	---

	је започет, а један од разлога био је и усаглашеност са поменутиим Законом о планском систему Републике Србије. Међутим, будући да нови закон још увек није усвојен, те да је још увек важећи Закон о управљању отпадом („Службени гласник Републике Србије”, бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18), неопходно је да Програм управљања отпадом буде израђен у складу са важећим позитивно-правним прописима. Према важећем Закону о управљању отпадом „Стратегија је основни документ којим се дугорочно одређује и усмерава управљање отпадом...” и она се доноси за период од 6 година. Будући да Закон о планском систему предвиђа доношење Програма на период од 3 године, а још увек важећи Закон о управљању отпадом предвиђа доношење стратегије на период од 6 година, није јасно на основу којих законских одредаба је одлучено да се предлог Програма управљања отпадом израђује на период од 10 година, као и у складу са којим стратешким документом се доноси чије посебне циљеве разрађује? Као документ на основу којег се израђује Програм, такође се наводи и Просторни план Републике Србије 2010 – 2020 који је престао да важи, а нови Просторни план 2021-2035 је у процедури усвајања.	средине је започело поступак усаглашавања Закона о управљању отпадом са Законом о планском систему, као системском пропису за уређење планског система Републике Србије. Узимајући у обзир начело конзистентности и усклађености (чл. 3. став 1. 5) Закона), које између осталог подразумева међусобну усклађеност јавних политика, као и усклађеност хијерархијски нижих са хијерархијски вишим планским документима, усклађеност са преузетим међународним обавезама и усклађеност прописа са усвојеним планским документима, Министарство заштите животне средине је, имајући у виду дугорочност докумената јавних политика за област заштите животне средине, започело оптимизацију планског оквира у овој области. Додатно, у складу са начелом континуитета планирања, које подразумева цикличност процеса планирања, праћења спровођења и вредновање учинка (чл. 3. став 1. 6) Закона), а имајући у виду међународне обавезе Републике Србије и потребу уређења области управљања отпадом како би	
--	--	---	--

		планирање јавних политика и спровођење пројеката на локалном нивоу било несметано, Министарство је припремило Предлог програма управљања отпадом, који ће бити препознат у „кровној” стратегији као једна од ужих област у оквиру области заштите животне средине. У складу са наведеним начелом конзистентности, доношење прописа проистиче из јавних политика утврђених у планским документима и потребно је да буду усаглашени с тим јавним политикама. Чланом 14. став 3. Закона прописно је да се по правилу, програм доноси за период од три године, што оставља могућност да се у одређеним случајевима може одступити од тог периода. Министарство је, имајући у виду дугорочност постављених циљева Европске уније и потребу да се благовремено створе услови за дугорочно планирање на локалном нивоу у овој области, предложило период трајања од 10 година. Такође, имајући у виду потребу да се циљеви јавне политике утврде благовремено како би се створили предвидиви услови за поступање	
--	--	---	--

		свих актера у управљању отпадом, предложен је Програм за област управљања отпадом (ужи обухват у области планирања заштита животне средине), чији ће циљеви и период трајања бити узети у обзир приликом израде „кровне” стратегије за област планирања Заштита животне средине.	
84.	Примедба: Законодавно-правни оквир • Поред мањкавости наведених у претходном питању, у законодавно-правном оквиру изостављено је навођење Закона о накнадама за коришћење јавних добара ("Службени гласник РС", бр. 95 од 8. децембра 2018., 49 од 8. јула 2019.) који прописује накнаду за производе који после употребе постају посебни токови отпада, а који су предмет овог документа.	Прихвата се	Исто као под 38.
85.	Страна 19: 2.2.2. Институционални оквир: Остали учесници Примедба: Остали учесници са одређеном улогом у управљању отпадом према Закону о управљању отпадом су произвођачи или увозници производа, произвођачи отпада, власници и држаоци отпада, превозници отпада, посредници/трговци и оператери постројења за управљање отпадом. Ти актери долазе из јавног и приватног сектора. Поред институција са одређеном улогом у управљању отпадом, учешће јавног сектора (укључујући организације потрошача и поједине произвођаче отпада) веома је важно за успех у спровођењу политике управљања отпадом. Промена понашања	Прихвата се	Поред институција са одређеном улогом у управљању отпадом, учешће јавног сектора (укључујући организације потрошача и поједине произвођаче отпада) веома је важно за успех у спровођењу политике управљања отпадом. Промена понашања потрошача је пресудни фактор за подстицање иницијатива у сектору управљања отпадом, као што су превенција отпада или раздвајање на месту

	потрошача је пресудни фактор за подстицање иницијатива у сектору управљања отпадом, као што су превенција отпада или раздвајање на месту настанка у домаћинствима. Коментар: Као и у делу 6.1.6. који говори о кампањама информисања грађана, пропуштено је да се у ове активности укључе и удружења регистрована у складу са Законом о удружењима која се баве питањима заштите животне средине и медији Ови актери су и до сада имали значајну улогу када је у питању комуникација са грађанима и грађанкама те је неопходно улогу ОЦД-а посебно нагласити.		настанка у домаћинствима. Такође, удружења (организације цивилног друштва) регистрована у складу са Законом о удружењима која се баве питањима заштите животне средине и медији, имају значајну улогу у подршци спровођењу циљева управљања отпадом, кампањама информисаности грађана, као и директној комуникацији са грађанима. Кампање информисања ће се спроводити континуирано. Увођење и успех савремених система за управљање отпадом захтева веће разумевање и прихватање принципа заштите животне средине и циљева управљања отпадом од стране јавности него икад до сада. Грађани ће се подстицати да спроводе мере као што су идентификација, раздвајање и одлагање отпада на начин који омогућава системима да раде ефикасно и ефективно. Ове активности се не могу извести без улоге организација цивилног друштва које су и до сада биле највише ангажоване у
--	--	--	---

			њима па то треба навести и у овом делу.
86.	Примедба: Опис постојећег стања – даје приказ до 2010. године Предлог да се да приказ који ће показати реално стање будући да је 12 година велик временски период.	Не прихвата се. Приказ се даје за временски обухват претходне Стратегије управљања отпадом, од 2010. године.	
87.	Примедба: 21 : Врсте и састав комуналног отпада Коментар: Изнесене количине и подаци дате су на основу процена и непотпуних података које нису доставиле све јединице локланих самоуправа које су по закону надлежне за ову врсту отпада. Иако је опште позната чињеница да је у питању процена а не егзактан податак о количинама и саставу комуналног отпада то се из самог текста не може јасно видети. Чињеница да око трећина општина не доставља редовно извештаје о количинама и саставу комуналног отпада и чињеница да јако мали број ЈКП ради испитивање морфолошког састава комуналног отпада у складу са важећим прописима је показатељ да се део документа који се односи на комунални отпад базира на проценама и покушава да сакрије чињеницу да се непоштовање закона о управљању отпадом толерише и додатно мотивише оваквим наступом и приказивањем стања	Не прихвата се	
88.	Примедба: 3.2.2. Постојећи систем за сакупљање комуналног отпада Коментар: Набројани главни проблеми нису добро идентификовани и представљају паушалну верзију схватања проблема у сектору управљања комуналним отпадом. Недостатак инфраструктуре је изражен проблем али не и кључан у управљању	Прихвата се делимично. Овде наведени кључни проблеми спадају у ризике за спровођење Програма, поглавље 11. У листу ризика додата је још једна алинеја.	- недостатак стручног кадра за успостављање система управљања отпадом у локалним и регионалним системима;

комуналним отпадом. Чињеница је да не постоји политичка воља властодржаца на националном и локланом нивоу да се овај проблем реши кључна је препрека за успостављање система, као и његово парцијално сагледавање са полазном основом где бацити отпад који је настао, уместо приступом на који начин њиме управљати. Кључни проблеми у управљању комуналним отпадом су: • Недостатак стручног кадра за успостављање система управљања отпадом на кључним позицијама у локалним и регионалним системима • Неефикасан и нерационалан начин рада и управљања ЈКП задуженим за управљање отпадом у највећем делу Србије • Толеранција непоштовања Закона о управљању отпадом великог броја ЈКП и ЈЛС • Недостатак података о количинама и саставу комуналног отпада као и местима његовог настајања • Недостатак политичке воље да се ово питање реши на дугорочан и системски начин • Непостојање стратешког приступа улагању у инфраструктуру и опрему за управљање отпадом са јасним циљевима који се желе постићи Реченица“ Опасан отпад из домаћинства не сакупља се одвојено од тока мешовитог комуналног отпада“ је најбоља илустрација начина на који је овај програм написан и показатељ шта се од њега може очекивати. Закон о управљању отпадом јасно дефинише: Члан 25, став 2 : „ Произвођач или увозник чији производ после употребе		
---	--	--

	постаје опасан отпад дужан је да тај отпад преузме после употребе, без накнаде трошкова и са њима поступи у складу са овим законом и другим прописима.” Члан 35: “Опасан отпад се посебно сакупља и транспортује.” Члан 43” Забрањено је мешати опасан отпад са комуналним отпадом.” “Домаћинства су дужна да одлажу свој отпад у контејнере или на друге начине, које обезбеђује јединица локалне самоуправе, а опасан отпад из домаћинства (отпадне батерије и акумулатори, уља, отпад од електричних и електронских производа, боје и лакови, пестициди и др.) да предају у центре за сакупљање отпада из домаћинства или овлашћеном правном лицу за сакупљање опасног отпада. “ Овај програм кршење свих ових чланова закона игнорише и само потврђује да онај који га доноси и усваја овакво стање не види као проблематично и да они који крше закон могу да очекују да се такво стање настави и у будућем периоду. Овакав однос је поражавајући и показује да проблем које смо навели када је у питању управљање комуналним отпадом у доброј мери досежу и до националних институција, које су добрим делом узрок насталих проблема на локланом нивоу.		
89.	Примедба : Страна 27: „У Републици Србији се планира изградња једног постројења за контролисано спаљивање комуналног отпада, чија је изградња у току у Београду, а чији је почетак рада планиран за 2022. годину. Цементаре у Беочину и Новом Поповцу имају дозволе за коинсинерацију одређених високо-калоричних	Не прихвата се. Министарство нема званичну информацију о изградњи постројења за спаљивање комуналог отпада у Крагујевцу и Нишу.	

	фракција комуналног отпада (РДФ) и других посебних токова отпада у цементним пећима.” Коментар: Према подацима презентованих у Привредној комори Србије у оквиру презентације Чистија Србија јасно је назначено да се кроз кинески кредит планира изградња постројења за спаљивање комуналног отпада у Крагујевцу и Нишу, што је у директној колизији са претходно наведеним делом програма. Страна 45: Фармацеутски отпад који чине неупотребљени лекови из домаћинства или лекови са истеклим роком трајања, често се одлажу у контејнере за комунални отпад. Неке јавне апотеке прихватају фармацеутски отпад из домаћинства, али само неколико апотека активно промовише ову услугу.		
90.	Примедба: Накнаде за посебне токове отпада Електрични и електронски производи, батерије, гуме, акумулатори, лекови, возила, уље, део су производа за које се плаћа посебна накнада за пласирање на тржиште Републике Србије. Сви ови производи могу се сматрати производима који ће се уврстити у посебне токове отпада, те се за њих плаћа посебна надокнада, што може бити део механизма продужене одговорности произвођача. Коментар: То јесте део механизма продужене одговорности али се након наплате та средства губе у буџету и користе за друге сврхе уместо за оно што би требало а то је збрињавање посебних токова отпада. Коментар: На страни 50. наведено је: „Отпадна уља Произвођач и/или увозник минералних уља дужни су да писаним путем	Прихвата се	Електрични и електронски производи, батерије, гуме, акумулатори, лекови, возила, уље, део су производа за које се плаћа посебна накнада за пласирање на тржиште Републике Србије. Сви ови производи могу се сматрати производима који ће се уврстити у посебне токове отпада, те се за њих плаћа посебна надокнада, као део механизма продужене одговорности произвођача. Произвођач и/или увозник минералних уља дужни су да

	обавесте продавца о локацијама за сакупљање отпадног уља у Републици Србији. Професионални произвођачи отпада који производе мање од 500 л отпадног уља годишње, дужни су да своје отпадно уље предају овлашћеном лицу (сакупљачу), док се од произвођача отпада који производе више од 500 л годишње тражи да обезбеди трансфер станицу или да отпадно уље директно преда сакупљачу. Систем одвојеног сакупљања отпадног моторног уља из домаћинстава није успостављен од стране локалних самоуправа.“ Коментар: Прописи који регулишу ову област не дефинишу појам: „професионални произвођачи отпада“ и „моторно уље из домаћинстава“. Молимо да се овај део измени и прецизира.		писаним путем обавесте продавца о локацијама за сакупљање отпадног уља у Републици Србији. Правна лица која производе мање од 500 л отпадног уља годишње, дужни су да своје отпадно уље предају овлашћеном лицу (сакупљачу), док се од произвођача отпада који производе више од 500 л годишње тражи да обезбеди трансфер станицу или да отпадно уље директно преда сакупљачу. Систем одвојеног сакупљања отпадног моторног уља није успостављен од стране локалних самоуправа.
91.	Примедба: Страна 70. ”...до краја децембра 2029. године успостављено одвојено сакупљање фракција опасног отпада које производе домаћинства ” Коментар: Овакав дати рок показује да актуелној администрацији није у циљу да ово питање реши и да је сагласна да се настави са тровањем животне средине опасним отпадом у наредна два мандата, а после тога да се као што је урађено са претходним стратешким документом констатује да није довољно постигнуто и проблем даље пренесе на наредну деценију 2031-2040.	Не прихвата се. Потпуно остваривање циљева је после успостављања одвојеног сакупљања. Такође 2029. година је крајњи рок за потпуно успостављање одвојеног сакупљања, а и успостављање сакупљања и остваривање циљева ће се дешавати паралелно, није могуће да се настави тек после 2029. године. Дакле, 2025. година је један пресек за остваривање циљева.	
92.	Примедба: 6.1.2.3. Центри за сакупљање отпада Предлаже се приступ додавања за стварање мреже центара за сакупљање отпада широм земље. Ове	Не прихвата се. Програм је стратешки документ који дефинише концепт	

	локације ће служити као „рециклажна дворишта” за прикупљање отпада који се не сме одлагати у посуде (контејнере и канте) за комунални отпад (нпр. кабасти отпад, посебни токови отпада као што је отпад од електричне и електронске опреме, батерије, отпадно уље, затим опасан отпад из домаћинства итд.). У Првој фази ће свака општина имати по један центар за сакупљање отпада, па ће се касније додавати још објеката у зависности од потреба. Центри за сакупљање обезбедиће и одговарајуће канте/контејнере за одвојено сакупљање најмање текстила, отпада од електричне и електронске опреме и батерија. Поред тога, у центрима за сакупљање биће места за прикупљање отпада од амбалаже и биоотпада (Прва фаза изградње инфраструктуре). Изградња центара за сакупљање отпада мора бити започета од 2022. године у свим општинама у оквиру Прве фазе. Центри за сакупљање отпада су тренутно успостављени у неким општинама, а до 2032. године све општине треба да имају успостављене и функционалне центре за сакупљање отпада. Коментар: Све ово је предвиђено законом И кључно питање није да се преприча шта би могло већ да се понуде механизми како да се занска решења спроведу у дело.	управљања отпадом. Прописи су део мера за спровођење Програма. Мере ће се разрадити кроз активности у Акционом плану.	
93.	Примедба: 6.1.6. Кампање информисања - страна 82 Увођење и успех савремених система за управљање отпадом захтева веће разумевање и прихватање принципа заштите животне средине и циљева управљања отпадом од стране јавности него икад до сада. Грађани ће се подстицати да спроводе мере	Прихвата се	Исто као под 85.

	као што су идентификација, раздвајање и одлагање отпада на начин који омогућава системима да раде ефикасно и ефективно. Подршка информисању јавности се сматра делом одређених пројеката капиталних инвестиција (нпр. увођење раздвајања на месту настанка и кућног компостирања). Уводне кампање су планиране током периода од 15 месеци – три месеца пре пуштања у рад система и дванаест месеци након тога. Типичне активности укључују оснивање тима за информисање при институцији за управљање отпадом, припрему кампање, испитивање јавног мњења, припрему информативног материјала, организацију обука и догађаја, преглед напретка и прилагођавање приступа. Коментар: Кампање информисања су континуиран процес И неопходно их је континуирано спроводити, сва сведска искуства су показала да је за успостављање система у коме се грађани одговорно понашају И искућавају своје задатке потребно 3-5 година интензивне кампање И након тога њен континуитет. Ово овде предложено није адекватно нити узима у обзир све релевантне учеснике у информисању И едукацији грађана И привреде као што су удружења И медији који се овом облашћу баве И више деценија.		
94.	Примедба: страна 84 - 6.2.1. Систем одвојеног сакупљања опасног отпада из домаћинства У општинама је потребно одредити локације центара за сакупљање опасног отпада из домаћинства (отпадних уља, отпадних електричних и електронских апарата, отпадних батерија и др.), који могу бити уз центре за	Не прихвата се. Програм је стратешки документ који дефинише концепт управљања отпадом. Прописи су део мера за спровођење Програма. Мере ће се разрадити кроз активности у Акционом плану.	

одвојено сакупљање рециклабилног отпада. Центри за сакупљање опасног отпада из домаћинства ће бити опремљени контејнерима за прикупљање батерија, акумулатора, амбалаже од боја и лакова, пестицида, отпадног уља, отпада од електричних и електронских производа, итд. Ове јединице ће бити лоциране уз центре за сакупљање отпада. Ове јединице су интегрисане у центре за сакупљање отпада који се може рециклирати, и за њих је потребно посебно добро обучено особље. Такође, у оквиру регионалних центара за управљање отпадом ће бити изграђена и складишта за опасан отпад из домаћинства, где ће се доносити опасан отпад из центара за сакупљање опасног отпада из домаћинства. Систем допремања опасног отпада из домаћинства могу подржати и мобилне јединице за сакупљање. То значи да једном или двапут годишње, возило може да обиђе удаљена подручја или мање покретне грађане и покупи опасан отпад из домаћинства. То возило мора бити адекватно опремљено и њиме мора управљати обучено особље. У овом случају, грађани би били обавештени о месту и радном времену мобилне јединице за сакупљање отпада. За све опције је заједничко то да предаја опасног отпада из домаћинства треба да буде бесплатна за грађане како би се остварио висок проценат сакупљања опасног отпада и избегла контаминација рециклабилних компоненти. Коментар: Све ово је предвиђено законом И кључно питање није да се преприча шта би могло већ да се понуде механизми како да се занска решења спроведу у дело.		
--	--	--

95.	Примедба: Страна 90; Азбест из отпада од грађења и рушења се може одлагати у посебним ћелијама регионалних санитарних депонија. Коментар: Свака регионална депонија мора да у свом саставу обезбеди ћелију за одлагање отпада од грађевине и рушења који садржи азбест на начин да се елиминише његов штетан утицај на животну средину.	Не прихвата се. Није прописано као обавезно решење.	
96.	Примедба: На страни 90. такође се наводи: „За потребе управљања отпадним уљима постојећи капацитети за третман (термички третман и рециклажа) увелико премашује количину која се тренутно сакупља. Према доступним подацима, потенцијални капацитет третмана може се проценити у распону од 25.000 т за рециклажу/поновно искоришћење и 16.000 т за производњу енергије. Потребно је обезбедити боље одвојено сакупљање отпадног уља и обезбедити третман отпадног уља.“ Коментар: У складу са Директивом (ЕУ) 2018/851 отпадна уља није могуће користити у енергетске сврхе (спаљивање и суспаљивање), већ ће отпадно уље морати да се упути на рециклажу/ре-рафинацију у постројења која имају технологију и дозволе за ову врсту рециклирања. Будући да Србија нема постројење за рециклажу (ре-рафинацију) отпадних уља у складу са овим захтевима, ти капацитети не постоје.	Не прихвата се	Исто као под 50.
97.	Примедба: Страна 91 “За потребе успостављања мреже одвојеног сакупљања фармацеутског отпада, потребно је обезбедити прихват отпадних лекова и амбалаже у апотекама.”	Не прихвата се. Мере ће се разрадити кроз активности у Акционом плану.	

	Коментар: Потребно је да се обезбеди функционалан И јасан систем надокнаде трошкова за прикупљање, селекцију, транспорт И третман фармацеутског отпада јер постојећи правилник који то уређује није довољно јасно то уредио и није функционалан.		
98.	Примедба: Страна 108.: „Потребно је обезбедити третман отпадног уља.“ Коментар: Није у складу са Директивом (ЕУ) 2018/851. Предлог: Потребно је обезбедити РЕЦИКЛАЖУ отпадних уља	Прихвата се	Исто као под 53.
99.	Примедба: На страни 123. стоји: „- Укупни трошкови за управљање посебним токовима отпада Примедба: У приказаној табели 7.7. Инвестициони трошкови за управљање посебних токовима отпада (у еврима, константне цене из 2021.) приказани су укупни трошкови за управљање посебним токовима отпада“ Коментар: Амбалажа и амбалажни отпад као ни отпад од грађења и рушења нису ПТО, такође, у табели нису наведени други производи који после употребе постају посебни токови отпада у складу са Законом о заштити животне средине и Законом о накнадама за коришћење јавних добара.	Не прихвата се.	Исто као под 55.
100	Примедба: Страна 137; Произвођачи и увозници уља су одговорни за накнаду трошкова сакупљања отпадних уља негативне или никакве вредности, и за њихову испоруку на управљање предузећима која пружају услуге техничког одржавања и поправке моторних возила и оператерима за управљање отпадом.“	Прихвата се	Текст је избрисан.

	Коментар: Отпадна уља негативне вредности и отпадна уља позитивне вредности нису класификације које су дефинисане релевантним прописима.		
101	Примедба и коментар: У тексту Посебног циља 4: Ојачан капацитет институција у области управљања отпадом и усклађена регулатива са прописима ЕУ, додати и јачање капацитета Министарства рударства и енергетике за управљање рудничким отпадом (треба обезбедити да Агенција за животну средину прати и податке за руднички отпад заједно са Министрством рударства и енергетике). Такође овде треба додати да се подразумева, поред регионалних предузећа, и јачање улоге и капацитета локалних комуналних предузећа.	Не прихвата се. Није у обухвату овог Програма.	
Учесник у јавној расправи: УГ Еколошко друштво Бујановац			
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
102	У следећој Табели у дате техничке грешке у тексту Програма управљања отпадом:	Прихвата се	Све техничке грешке су исправљене.
Учесник у јавној расправи: НИС а.д. Нови Сад			
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
103	Примедба 1: Колективни оператери На страни 106, мера 3.1. Успостављање колективних оператера за посебне токове отпада по принципу продужене одговорности произвођача на целокупни животни циклус производа, у првом пасусу наведено је:	Прихвата се	Принцип продужене одговорности произвођача примењује се у управљању отпадом од амбалаже, отпадних гума, акумулатора, батерија, горива за моторе са унутрашњим сагоревањем,

	„Извршиће се процена да ли ће додатни посебни токови, као што су отпадно уље, фармацеутски отпад, отпадне гуме бити покривени принципом продужене одговорности произвођача.“ У тачки 8. Организација управљања отпадом, подтачка 8.2. Приватни сектор, у последњем пасусу на 136. страни наведено је да се Принцип продужене одговорности произвођача примењује у управљању отпадом од уља. На 137. страни наводи се: У циљу колективног организовања управљања производним и амбалажним отпадом који подлеже принципу продужене одговорности произвођача, <u>оснивају се непрофитна јавна правна лица</u> на иницијативу произвођача и увозника (и лиценцираних организација произвођача и увозника) у циљу испуњавања утврђених обавеза и циљева. Коментар: Из свега наведеног, није јасно да ли ће произвођачи уља бити обухваћени принципом продужене одговорности произвођача и да ли ће уља бити обухваћена шемом колективних оператера. У Програму је потребно прецизирати да ли су непрофитна јавна правна лица колективни оператери или се мисли на друга лица.		филтера за ваздух, хидрауличних (уљних) амортизера возила, електричне и електронске опреме, моторних возила. Извршиће се процена да ли ће и посебни токови, као што су отпадно уље, фармацеутски отпад, отпадне гуме бити покривени принципом продужене одговорности произвођача. У циљу колективног организовања управљања производним и амбалажним отпадом који подлеже принципу продужене одговорности произвођача, оснивају се колективни оператери на иницијативу произвођача и увозника (и лиценцираних организација произвођача и увозника) у циљу испуњавања утврђених обавеза и циљева
104	Примедба 2: Тачка 3.4.2. постојећи системи за сакупљање посебних токова отпада; Отпадна уља (страна 50.) Отпадна уља Произвођач и/или увозник минералних уља дужни су да писаним путем обавесте продавца о локацијама за сакупљање отпадног уља у	Не прихвата се Наведени предлог не треба да буде садржан у програму већ у подзаконском акту.	

Републици Србији. Професионални произвођачи отпада који производе мање од 500 л отпадног уља годишње, дужни су да своје отпадно уље предају овлашћеном лицу (сакупљачу), док се од произвођача отпада који производе више од 500 л годишње тражи да обезбеди трансфер станицу или да отпадно уље директно преда сакупљачу. Систем одвојеног сакупљања отпадног моторног уља из домаћинства није успостављен од стране локалних самоуправа. Дозволу за сакупљање најмање једне врсте отпадног минералног уља (без ПЦБ уља) у складу са Каталогом отпада (Група 13, подгрупа 13 01, Група 20, подгрупа 20 01) има 97 компанија. Поред тога, 62 компаније имају дозволу за сакупљање мешавина уља и воде, садржај из сепаратора за уље и воду и уљних концентрата из физичко-хемијског третмана. Коментар: Ова мера имплементирана је у виду Накнаде за производе који после употребе постају посебни токови отпада, односно накнаде за амбалажу или упакован производ који после употребе постаје амбалажни отпад у складу са Уредбом о производима који након употребе постају посебни токови отпада. Обзиром да произвођачи плаћају накнаду (горе наведену) за сва уља стављена на тржиште, сакупљање отпадних уља треба да обезбеди Држава субвенционисањем оператера који врше сакупљање уља (и изградњом трансфер станица/рециклажних дворишта за становништво), што држава и чини		
---	--	--

	(произвођач уља није у обавези да изгради трансфер станицу). Не постоји инструмент којим би се наведени оператери обавезали да сакупе отпадна уља и од малих потрошача (они немају право да наплате сакупљање уља, али нигде није дефинисано да немају право да одбију да преузму уље- тако да предлажемо да се то допише у тексту горе).		
105	Примедба 3: Рударски отпад (страна 54 и даље у тексту) Што се тиче рударског отпада, Министарство заштите животне средине не издаје дозволе за отпад из ове групе, јер се овај отпад решава у складу са Законом о рударству и геолошким истраживањима. Коментар: Наведена одредба није у складу са ЕУ прописима (као и прописима Републике Србије*) али је у пракси тако, односно ни један оператер који послује на територији Републике Србије нема дозволу за сакупљање транспорт, третман или одлагање отпада из групе 01 (за ово не постоји званично образложење, али Министарство заштите животне средине не издаје дозволе за отпаде групе 01 каталога отпада). Сматрамо да би овај проблем требало навести у Програму, као и да би ова пракса требало да се измени како би се омогућило произвођачима рударског отпада да отпад који нису у могућности да збрину у складу са дозволом за управљање рударским отпадом збрину у складу са Законом о управљању отпадом (што је пракса у земљама ЕУ, где је могуће рударски отпад збринут и у складу са дозволом за управљање рударским	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секторским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	

отпадом али и у складу са дозволом за сакупљање транспорт и третман/одлагање индустријског отпада уколико испуњава услове што се одређује у извештају о испитивању отпада). *Извод из законске регулативе (одредбе које иду у прилогу коментару подвучене су): 1. Закон о управљању отпадом (Службени гласник РС, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018-др. Закон) члан 4 став 2: „Одредбе овог закона не примењују се на: 4. отпад који настаје при истраживању, ископавању, експлоатацији, припреми и складиштењу минералних сировина, као и при раду у каменоломима <u>на које се примењују прописи о управљању рударским отпадом.</u>“ 2. Уредба о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду "Службени гласник РС", број 53 од 30. маја 2017. Члан 24. Одредбе ове уредбе не примењују се на: – рударски отпад који се генерише током геолошког истраживања, откопавања и припреме минералних сировина и рада каменолома, али који не представља директан резултат тих операција; – утискивање воде и поновно утискивање исцрпљене подземне воде, укључујући слојну воду; – <u>рударски отпад настао током геолошких истраживања минералних сировина, рада</u>		
--	--	--

	<u>каменолома, као и на нафтну исплаку, уколико се одлаже изван експлоатационих поља.</u>		
106	На страни 58, у тачки 3.7 Оцена стања и анализа проблема, додати реченицу: - „наплаћивање транспорта за преузимање разврстаног амбалажног отпада од стране оператера што представља додатни трошак за генератора и нестимулативно делује на његово одвојено сакупљање;“	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секторским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика“.	
Учесник у јавној расправи: Друштво младих истраживача Бор, Удружење Грађанска читаоница Бор и Удружење Виллаге Бор			
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
107	Табелу 1.8. Количине отпада генерисане у Републици Србији 2020. године допунити подацима о количинама рудничког отпада, према подацима које води Министарство рударства и металургије.	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секторским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика“.	
108	У делу 3.3. Индустијски и опасан отпад додати и пасус о катастру рудничког отпада који је израђен посебно за АП Војводину и остали део Србије (постављен је на сајт Министарства рударства и енергетике)	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за	

		управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секториским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
109	На страни 48. део Рударски отпад треба допунити описом начина управљања овим отпадом на основу посебне Уредбе о управљању и карактеризацији рудничког отпада. Такође посебно описати проблематику историјског рудничког отпада на основу израђеног катастра.	Не прихвата се. Рударски отпад није обухваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секториским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
110	У делу 3.7. Оцена стања и анализа проблема навести посебно проблеме смањивања и одлагања рудничког отпада, посебно проблем решавања историјског рудничког отпада, односно напуштених копова, јама и јаловишта.	Не прихвата се. Рударски отпад није обухваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секториским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
111	У делу 3.8. Пројекције врста и количина отпада за период од 2022. до 2031. године проширити пасус на страни 65 о рудничком отпаду, посебно могућностима коришћења рудничког отпада у оквиру циркуларне економије, коришћења рудничке раскривке за запуњавање јамских ходника, старих површинских копова, могућности	Не прихвата се. Рударски отпад није обухваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секториским планским	

	рекултивације површина и стављања у друге корисне функције и др.	документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
112	Допунити Посебан циљ 2: Успостављен систем одрживог управљања опасним и индустријским отпадом додатном алинејом: - развити систем управљања рудничким отпадом	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секториским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
113	У тексту Посебног циља 4: Ојачан капацитет институција у области управљања отпадом и усклађена регулатива са прописима ЕУ, додати и јачање капацитета Министрства рударства и енергетике за управљање рудничким отпадом (треба обезбедити да Агенција за животну средину прати и податке за руднички отпад заједно са Министрством рударства и енергетике). Такође овде треба додати да се подразумева, поред регионалних предузећа, и јачање улоге и капацитета локалних комуналних предузећа.	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секториским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
114	Није јасно зашто је регионални центар за управљање отпадом за регион Зајечар стављен за наредни плански период односно за 2033. годину када већ пар година постоји усвојен регионални план управљања отпадом, који је проширен и постројењем за опасан отпад у Прахову, разматрана је и нова процена утицаја за овај регионални план и др. Предвиђено је да се комунални отпад одлаже до 2033. на несанитарним депонијама у градовима и општинама Тимочког региона (Слика 6.2.	Не прихвата се. Регионални план управљања отпадом за регион Зајечар, Мајданпек, Кладово, Бор, Неготин, Књажевац и Бољевац, још није усвојен.	

	Смањење употребе несанитарних депонија) а на пример у Бору је садашња депонија на простору рудничког јаловишта, које према томе не може да буде рекултивисано до 2033. Потребно је решавање несанитарних депонија у зајечарском региону и формирање регионалног центра за управљање отпадом поставити најмање у границама овог Програма а још би било боље оставити заинтересованим локалним заједницама да у складу са својим потребама и специфичностима брже раде на решавању несанитарних депонија и формирању регионалних центара за управљања отпадом.		
115	У делу 6.1.6. Кампање информисања, наведене су активности на информисању и обуци грађана. Ове активности се не могу извести без улоге организација цивилног друштва које су и до сада биле највише ангажоване у њима па то треба навести и у овом делу. Улогу и задатке ОЦД треба посебно нагласити у Мери 1.7. Спровођење информативне кампање о систему управљања комуналним отпадом намењене грађанима (стр. 103)	Прихвата се	Исто као под 84. Додатно: Мера 1.7. Кампање за подизање свести о одвајању отпада из домаћинстава и сличних објеката који укључују опасан отпад (укључујући фармацеутски и медицински отпад), биоотпад (укључујући храну и баштенски отпад), као и друге рециклабилне материјале (пластика, метал, дрво, стакло, папир и картон) спроводиће се на различитим нивоима. Кампање о одвајању отпада на месту настанка биће усмерене, између осталог, на школе и све нивое образовања како би се млади/заинтересовани упознали са актуелним системима

			управљања отпадом. Треба увести курсеве за обуку као саставни део образовних програма. Брошуре и курсеви такође ће се делити. Домаћинства ће бити обавештена о потребама и могућностима система. Ово укључује информације о локацији, типу, означавању и величини контејнера (и центара за сакупљање отпада) доступним у близини насеља, и о врсти отпада који је обухваћен сваком врстом контејнера. Посебно је важна улога организација цивилног друштва у спровођењу информативне кампање о систему управљања комуналним отпадом намењене грађанима.
116	Мера 2.3. Идентификација, санација и ремедијација контаминираних локација (стр. 105), треба да садржи и решавање локација рудничког отпада (катастар код Министарства рударства и енергетике, које треба да буде одговорни партнер у решавању).	Не прихвата се. Рударски отпад није обухваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секторским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	

117	У делу 8. ОРГАНИЗАЦИЈА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ, треба навести и надлежности и одговорности Министрства рударства и енергетике за управљање рудничким отпадом и отпадом из енергетике.	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секторским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
118	У делу о одговорности за управљање токовима отпада, у Табели 8.1 Финансијска одговорност јавног и приватног сектора за различите врсте отпада у редовима Индустијски отпад, Рударски отпад и отпад из енергетских сировина, треба означити да је поред одговорности приватног сектора, одговорна и држава за такозвани историјски руднички отпад и јавна - државна предузећа која генеришу руднички отпад.	Не прихвата се. Рударски отпад није обхваћен овим програмом и само је ограничено идентификован, али се даље не разматра. Питања везана за управљање рударским отпадом треба да буду обухваћена секторским планским документима за област планирања „Рударство и енергетика”.	
Учесник у јавној расправи: ИКЕА			
	КОМЕНТАР	Одговор Министарства	Нови текст Програма
119	Страна 91- У глави број 6.4., одељак „Плати колико бациш“ додаје се део текста „и правна лица“ тако да гласи: „Сврха наведене накнаде је да грађани и правна лица буду у могућности да утичу на износ новца који плаћају за услуге одвоза отпада за онолико отпада колико стварају.“	Прихвата се	Сврха наведене накнаде је да домаћинства и правна лица буду у могућности да утичу на износ новца који плаћају за услуге одвоза комуналног отпада за онолико отпада колико стварају.